

มีพระบรมราชโองการ ใน พระบาท
สมเด็จพระ ปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุล
จอมเกล้าเจ้าแผ่นดินสยาม ผู้ทรงพระคุณ
ชรรวมชน มหา ประเสริฐ ค้ำวชิ์ เหนือเกล้า
ให้ประกาศให้ทราบทั่วกัน ว่า ด้วยทรง
พระราชปรารภว่า ทุกวันนี้บ้านเมืองมี
ความเจริญรุ่งเรืองขึ้น ด้วยโลกสมมติศิริ
สมบัติพัฒนาการ กว้างแต่ก่อน ๆ มาก รวย
ไพร่บ้าน พลเมืองมีทรัพย์สมบัติ แลเจริญ
ค้ำวชิ์ เหนือเกล้า ประกอบ การ ทำ
กัน แล ช้อ ชาย แก่ กัน แล แก่ คน นานา ประเทศ
ด้วยทุนสินอันมากหลาย แลกระทำ การ
โดยลักษณะแลประเภท ช้นพิเศษ พิสดาร
ต่าง ๆ ก็ ย่อม เป็น เหตุ ให้ เกิด วิวาท คอ สู้
เป็น คดี แก่ กัน โดย กฏ ช่ง แล ชัย ช้อ
มากขึ้น โดย ขรรมคา ฝ่าย วิชั การ พิจารณา
พิพากษา ซึ่ง โรงศาล ทั้ง หลาย ฮา ไครย ใช้ อยู่
ทุกวันนี้ เป็น วิชั ขรรมเนียม แต่ เดิม มา หา พอ
แก่ เหตุ การ ที่ เกิด มี ช้อ ใหม่ ๆ ยัก นี้ ไม่ ทั้ง
เวลาอาการ แล อำนาจ ที่ จะ ใ้ ยิง คับ ช้อ
แก่ ไช การ ทั้งปวง จึง ทัก ชัก ค้าง ไป ต่าง ๆ
แล นี้ ได้ ทรง พระ ราช ค้ำวชิ์ เหนือเกล้า ว่า กฏ
ฝ่าย ลักษณะ พยาน เป็น ที่ ค้ำวชิ์ แก่ ไช

ก่อน จึง ทรง พระ มหา กรณา ไชรท เกล้า
ให้ ค้าง เป็น พระ ราช ก้ำวชิ์ กฏหมาย ไว้ ค้าง นี้
สืบไปเมื่อน่า

หมวดที่ ๑

ว่าด้วย ชื่อพระ ราช บัญญัติ
แลอธิบายคำแล ยกเลิก กฏหมาย เดิม

ให้ใช้ พระ ราช บัญญัติ

ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ร.ศ. ๑๑๔

มาตรา ๑ พระ ราช บัญญัติ นี้ ให้ เรียก

นามว่า พระ ราช บัญญัติ ลักษณะ พยาน
ยี่รัตน โกสินทร์ ศั ก์ ๑๑๓ แล ให้ ใช้ เป็น
กฏหมาย ใ้ ตั้งแต่วันที่ ๑ เดือน เมษายน
รัตนโกสินทร์ ศั ก์ ๑๑๔ เป็น ต้น ไป

อธิบายคำ ว่า “ศาล”

มาตรา ๒ คำที่ ว่า “ศาล” ซึ่ง ใช้ ใน
พระ ราช บัญญัติ นี้ อธิบาย ให้ เข้าใจ แล ถึ
ว่า ผู้พิพากษา ตรีลาการ ฤา เจ้าพนักงาน
คนใดคนหนึ่ง ซึ่ง มี อำนาจ พิพากษา ฤา
พิจารณาคดี ใน ศาล ไคศาล หนึ่ง

เลิก กฏหมาย เกิม

มาตรา ๓ ขรรคา มาตรา ต่าง ๆ ใน
ลักษณะ รบิ พ้อง ส่วน ที่ ว่า ค้วย คัก พยาน แล
ใน ลักษณะ พยาน ใน กฏหมาย เล่ม ๑ แล
กฏหมาย รบิ สั้ง ใน กฏหมาย เล่ม ๒ แล พระ
ราช บัญญัติ ลักษณะ พยาน ค้าง ที่ ได้ กล่าว
ไว้ใน ทาตรา หมายถึง เลข ๑ ใน ท้าย พระ ราช
บัญญัติ นี้ นี้ ตั้ง นี้ สืบไป ให้ ยก เลิก เลีย
มิให้ ใช้ เป็น กฏหมาย ต่อ ไป

หมวดที่ ๒
ว่าด้วย คน จำพวกใด
ควร อ้าง เป็น พยาน ได้

คน ชนิดใด เป็น พยาน ได้ และ ไม่ได้

มาตรา ๔ บรรดา คนใด ๆ ชาย ก็ ที่
หญิง ก็ ที่ ซึ่งมีสติที่รู้จักผิด แล ชอบ เข้า
ใจ ความ จะ ได้ การ เป็น พยาน ฝ่าย โจทก์
ฝ่าย จำเลย คู่ ความ โทษ อ้าง ก็ได้ เว้นไว้แต่
คนที่ต้อง ห้าม ตาม พระ ราชบัญญัติ นี้ ๆ คน
ซึ่งศาล พิเคราะห์ เห็น ว่า เป็น ผู้ ไม่ สามารถ
จะ เข้าใจ ข้อ ตาม ๆ ไม่ สามารถ จะ ได้ การ
ตอบ ข้อ ตาม ได้ เพราะ เหตุ ว่า เป็น คน มี อายุ
ยัง เขียว อ่อน นึก ๆ เป็น คน มี อายุ สูง แก่
ชรา มาก ๆ เป็น คน มี โรค ภายใน ภาย ๆ
ภายนอก ภาย เจ็บ ปวด ถึง สิ้น สติ
ไม่ อาจ จำ เหตุ การ สิ่ง ไต่ ไท้ เท่านั้น

อ้าง คน ใด เป็น พยาน

มาตรา ๕ ชาย ก็ ที่ หญิง ก็ ที่ ซึ่งเป็น ผู้
พูด ภาษา มนุษย์ ไม่ได้ ก็ได้ อ้าง เป็น พยาน ได้
เมื่อศาล ชี้แจง อธิบาย มตคติ วิวาท ใน
ระหว่าง โจทก์ จำเลย ได้ คน ใด เข้าใจ ก็ แล้ว ก็
ให้ คน ใด เขียน ตัว อักษร ๆ รูป ภาพ ๆ
แสดง ทิวา ทำทาง แล การ ให้ การ ให้ เป็น
ที่ เข้าใจ ได้ แต่ การ ที่ จะ เขียน ตัว อักษร
ๆ รูป ภาพ ๆ แสดง ทิวา ทำทาง นี้ ต้อง ให้ คน
ใด ซึ่งเป็น พยาน มา ทำ ใน ศาล ต่อ หน้า คน
ทั้งสอง ค่า พยาน ของ คน ใด เช่น นี้ ก็ได้
ถือ ว่า คง ได้ การ ศักดิ์ ยศ เหมือน กัน แล การ
ที่ จะ บังคับ ตาม คน ใด เป็น พยาน นี้ ให้ ศาล

ชี้แจง ข้อ สาขาล แล พิพจน์ โทษ ถ้า ชี้ ให้
คน ใด เข้าใจ รู้ ความ ว่า คน จะ ต้อง กล่าว แต่
ที่ อัน จริง เมื่อ คน ใด รับ แล้ว ก็ได้ ถือ ว่า เป็น
อัน ได้ กระทำ ศักดิ์ อธิฐาน ตาม บท กฎหมาย
แล ในการ ที่ จะ อ้าง คน ใด เช่น พยาน นี้ ถ้า มี
พยาน อื่น แล้ว อย่า ให้ ต้อง สืบ คน ใด
เป็น พยาน อีก เลย

โจทก์ จำเลย อ้าง กัน เป็น พยาน ได้

ๆ อ้าง ปิตามารคา สามัญ วรรษา ยศ ญาติ
แล คน อื่น ๆ เป็น พยาน ได้

มาตรา ๖ ใน สรรพ ความ แห่ง ทั้ง ปวง
โจทก์ จะ อ้าง จำเลย เป็น พยาน ๆ จำเลย จะ อ้าง
โจทก์ เป็น พยาน ก็ ที่ ๆ ทั่ว ความ จะ อ้าง ทั่ว
ของ ตัว เอง เป็น พยาน ฝ่าย ตัว ก็ ที่ ๆ โจทก์
จำเลย จะ อ้าง ปิตามารคา ญาติ ยศ สามัญ วรรษา
ข้าทาส ของ ตนเอง ก็ ที่ ๆ คน ใด คน หนึ่ง
นอกจาก ที่ กล่าว มา นี้ ก็ ที่ ก็ได้ อ้าง เป็น
พยาน ได้ ไม่ ห้าม ปราบ ยก เสีย แต่ คน ซึ่ง ไม่
สามารถ จะ ได้ การ เป็น พยาน ได้ ตาม พระ
ราชบัญญัติ นี้ แต่ ใน ความ อาญา ซึ่งมี
โทษ หลวง คือ โทษ ประหาร ชีวิต รมิ ราชยา ทวี
จำคุก เช่น นี้ ตัว ผู้ ร้าย ๆ จำเลย จะ อ้าง
ตัว ของ ตัว เอง เป็น พยาน ๆ จะ อ้าง ปิตา
มารคา สามัญ วรรษา แล ยศ ของ ตน เป็น พยาน
ไม่ได้ เป็น อัน ขาด แล ความ อาญา อื่น ๆ
ซึ่ง ไม่มี โทษ หลวง ถึง ว่า มา นี้ มี แต่ เข้ม ปรียบ
เพียง สิ้น ไทม พินัย ก็ได้ โจทก์ จำเลย อ้าง
พยาน ได้ เหมือน ใน ความ แห่ง ทั้ง ประการ

ผู้ พิพจน์ ๆ กระลา การ

ไม่ จำ เป็น ต้อง ได้ การ เป็น พยาน ใน ขาง เรือง

มาตรา ๗ ถ้า โจทก์ ๆ จำเลย อื่น ๆ

พิพากษา ฤๅ ระยะเวลา การศาล ไท เป็นพยาน ใน
คดีแพ่ง อาญา ทั้ง ชั่ววง ผู้พิพากษา ฤๅ ระยะเวลา
การ ซึ่ง ดังข้างนั้น ไม่ จำ เป็น จะ ต้อง ให้
การ คอย ข้อ ตาม ข้อ ไท ข้อ หนึ่ง ซึ่ง ตาม ถึง
อาการ กิริยา แล ความ ชะพฤติ ติวิ ของ ผู้
พิพากษา ฤๅ ระยะเวลา ผู้ นั้นเอง ใน ศาล
ใน ระหว่าง เวลา ซึ่ง คน หนึ่ง กระ ทำ การ ตาม
หน้าที่ ผู้ พิพากษา ฤๅ ระยะเวลา การ อยู่ แล ไม่
จำ เป็น จะ ต้อง ให้ การ คอย ข้อ ตาม ข้อ ไท
ข้อ หนึ่ง ซึ่ง ตาม มาตรา ๑๑๖ แห่ง กฎ สิ่ง หนึ่ง
ซึ่ง คน ไท รั ใน ส่วน หน้าที่ ของ คน ซึ่ง เป็น ผู้
พิพากษา ฤๅ ระยะเวลา การ เว้น ไว้ แต่ เสนาบดี
กระทรวง ยุติ ชะเนน ศาล ไท ฤๅ ศาล ไท
ศาล หนึ่ง ฤๅ ผู้ พิพากษา ฤๅ อธิบดี คน ไท
คน หนึ่ง ซึ่ง มี อำนาจ ยิง คับ ยิง ษา คน ไท
โดย ทาง ราช การ จะ มี คำ สั่ง ให้ ตน ยอม
ให้ การ จึง ต้อง ให้ การ คอย ข้อ ตาม นั้น ๆ

ห้ามมิให้ พยาน ให้ การ เกี่ยว ข้อง
ด้วย ข้อ ราชการ แล เกิน
ซึ่ง ยัง ไม่ ได้ เข้ก เฉย

มาตรา ๘ ถ้า โจทย์ จำเลย อ้าง คน ไท คน
หนึ่ง เป็น พยาน ห้าม มิ ให้ คน นั้น ให้ การ
กล่าว ด้วย ข้อ ความ ซึ่ง คน ไท รั จาก หนังสือ
ราชการ ซึ่ง ยัง มิ ได้ เข้ก เฉย ได้ ชะ ทั้ง ชั่ววง
รั อัน เปน เนื้อ ความ เกี่ยว ข้อง ด้วย ราชการ
แผ่นดิน เป็น อัน ชาติ เว้น ไว้ แต่ คน ไท อนุ
ญาติ จาก เจ้า พนักงาน ผู้ เป็น อธิบดี ใน กรม
ฤๅ กระทรวง นั้น ๆ ก่อน จึง ให้ การ ไท

โจทย์ จำเลย จะ อ้าง พยาน
ฝ่าย ละ มาก น้อย เท่า ไท ไท้ ไม่ มี กำนก ห้าม

มาตรา ๙ โจทย์ จำเลย จะ อ้าง พยาน สืบ
ตาม ประเด็น ข้อ ชาติ ซึ่งมี ไท รั กับ ใน ส่วน
จะ ต้อง สืบ มาก หลาก คน ก็ ได้ ไม่ มี กำนก
แก่ เมื่อ ศาล พิเคราะห์ เห็น ว่า ข้อ ไท ไท้ สืบ
พยาน สมควร พอ อยู่ แล้ว ควร พัง เอา ข้อ นั้น เป็น
เท็จ ฤๅ เป็น จริง ไท้ ศาล ก็ มี อำนาจ ไม่ ให้
สืบ พยาน ใน ข้อ นั้น ต่อ ไป ไท้

หมวด ที่ ๓

ว่า ด้วย วิธี สืบ พยาน ๓ ประการ

วิธี สืบ พยาน ๓ ประการ

มาตรา ๑๐ อันว่า กระบวน สืบ พยาน ซึ่ง ศาล
มี อำนาจ จะ ยิง คับ ไท รั มี ข้อ ๓ ประการ
ดัง จะ ว่า ต่อ ไป นี้ คือ -

เกิน ฆะเชิญ สืบ

(๑) ให้ ศาล ยิง คับ ให้ โจทย์ จำเลย นำ
ระยะเวลา การ ฤๅ เจ้า พนักงาน คน ไท คน หนึ่ง
ไป เกิน ฆะเชิญ สืบ พยาน คน ไท คน หนึ่ง ณ ที่
บ้าน เรือน ของ พยาน ฤๅ ที่ ตำบล ไท ตำบล หนึ่ง
ก็ ได้ สัก แล้ว แต่ ศาล จะ วินิจฉัย เห็น สมควร
แก่ เหตุ การ นั้น ฤๅ -

เรียก พยาน สืบ ใน ศาล

(๒) ถ้า ศาล วินิจฉัย เห็น ว่า ไม่ จำ เป็น จะ ให้
โจทย์ จำเลย นำ ระยะเวลา การ ฤๅ เจ้า พนักงาน ไป เกิน
ฆะเชิญ ดัง ว่า มา นี้ ศาล จะ ออก หมาย เรียก ตัว
พยาน มา ให้ สืบ แล เข้ก ความ ใน ศาล ก็ ได้ ก็ ให้
ออก หมาย ลง ชื่อ ประทับ ตรา ของ ผู้ พิพากษา
บอก กำนก วัน เดือน ปี แล เวลา ซึ่ง จะ ให้
พยาน มา เข้ก ความ ใน ศาล นั้น ไป ยิง พยาน
ให้ ทราย ล่วง นำ กำนก ง ทุก คน ฤๅ -

ส่ง...

(๓) ถ้าศาลมีคำสั่งให้จำคุก... ฎีกาเจ้าพนักงาน...

ศาลมีอำนาจ... ประการใดประการหนึ่ง

- ในคดีทุก ๆ เรื่อง... ศาลมีอำนาจเต็มที่...

พยานคดี...

ฎีกาไม่ยอมเปิดศาล... มาตรา ๑๑... ศาลจึงมีให้...

คำปฏิญาณ) ฎีกาไม่ยอมเปิด ความ ความ... ประเด็นข้ออ้าง...

พยาน ทดข ด้ว เสียไม่ให้... ระ ออกหมาย จั ฎีกา...

มาตรา ๑๑ บรรดาพยาน... มาตรา ๑๑ นั้น เมื่อได้... ศาลแล้ว...

พยาน คนใด รู้หมายเรียก

ได้มา เปิด ความ ใน ศาล แล้ว... ไม่มา ตามกำหนด...

พระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้มี
 ๑๑ ประการที่ (๒)
 ก็ให้ศาล ออกหมายเรียก ถึง สรภค มง ข
 ของ พยาน ให้ ข้าราชการ ที่ คัด ออ ง แขน พย น
 ฎา ง เหม ยม ถึง ทวีต รง ที่ ไท คาม นี้ ถ้า แล
 ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ

ถ้าไม่ยอม ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

อ้าง นักบวชถือศาสนาต่าง ๆ
 ได้ สืบ เหมือน พระราช
 ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

หมาย นั้น เช่น อ. เจอ ได้ ว่า ได้ ถึง ผู้ที่ขอ
เรียก เช่น พยาน แล้ว - ต้อง ถือว่า เหมือน พยาน
ได้ ร้อย หมาย ไว้ ดังนี้

พยานในศาลตามความ

ได้ ยอมรับ ตาม มาตรา ๔๘

มาตรา ๓๗ ถ้า พยาน คนใด ผู้ซึ่งศาล
ได้ ออก หมาย เรียก แล้ว - ทราบ ความ ว่า จะ
ต้อง เรียก เป็น พยาน แล้ว - หลบหนี เสีย ไม่ได้
นัก การ พบ ที่ ระ สืบ ตาม ฎีกา ก็ ไร ร้อย หมาย
แล้ว ระยะเวลา วัน เดือน ปี ซึ่ง ตกลง ตั้ง ไป ได้
การ โดย อ่าง ใน ศาล แล้ว - แล้วย บิด พลับ เสีย
ไม่ ไป ศาล ตาม เวลา ที่ ฎีกา ก็ ไร ศาล ออก
หมาย จับ พยาน ผู้ นั้น มา ชี้ ไร ว่า จะ ให้ การ
เสร็จ แล้ว ให้ ศาล ได้ ลง พิจารณา ว่า ถ้า เห็น ว่า
พยาน ผู้ นั้น แล้ง หมด ตัว บิด พลับ ชัก ชิ้น อำนาจ
ศาล ทั้ง นี้ ก็ ให้ ทัก สืบ ชี้ บัญ แสดง โทษ พยาน
ผู้ นั้น ฐาน มี ฐานะ ชัก ชิ้น อำนาจ ศาล ตาม

มาตรา ๔๘ จะ ทุก คราว ไป

ถ้า พยาน มี เหตุ ชัก ชิ้น

จะ มา ศาล ตาม ฎีกา ไม่ได้

ก็ ต้อง มา แจ้ง ความ แล ศาล เจ็ด การ

มาตรา ๓๘ ถ้า พยาน คนใด ไร ร้อย หมาย
นัก แล้ว - มี เหตุ ชัก ชิ้น จะ ไร ชัก ชิ้น
นี้ จะ มา ได้ ตาม ฎีกา ศาล ก็ หลบ หนี ไม่ได้
ก็ ต้อง รีบ มา แจ้ง ความ แล ศาล ให้ ทราบ เสีย
ก่อน วัน นั้น ถ้า ศาล พิเคราะห์ ว่า เหตุ ชัก ชิ้น นั้น
เช่น การ จำ เช่น จะ ชัก ชิ้น ชัก พยาน คน นั้น แล้ว
ก็ ให้ ศาล เดือน วัน เดือน ปี พยาน คน นั้น - ต้อง
วัน อื่น ตาม สม ญาน ที่ ระ สืบ การ ไร ไร
ศาล เห็น ว่า ไม่มี เหตุ ชัก ชิ้น จะ ไร ชัก ชิ้น พยาน คน

...ที่จะมาได้... ตาม หมาย นัก เหตุ ที่

ศาล กระ หมาย ให้ เดือน วัน สืบ พยาน นั้น คือ

(๑) พยาน มี กิจ ชุระ ใน ส่วน ตัว ซึ่ง เป็น
เหตุ จำ เป่า ที่ ระ ฝ่อ ฝืน มา ให้ การ ใน ศาล ตาม
ฎีกา ไม่ ไค ไร ไร ๆ

(๒) พยาน ติกร ราชการ สำหรับ ตัว ซึ่ง ระ
ละ กิ่ง เสีย ใน เวลา ศาล นัก สืบ ไม่ ไค ไร ไร ๆ

(๓) พยาน ชั่ว ใช้ มี อาการ หนัก ไม่
สามารถ จะ มา ศาล ได้ ใน วัน นั้น -

ศาล ให้ ไป ชี้ สืบ ราชการ พยาน ได้

ถ้า ไม่ ชั่ว ใช้ ได้ ออก หมาย นัก ชั่ว อีก

- ถ้า พยาน ชั่ว ใช้ ไร นี้ ต้อง ให้ คุม ไป แจ้ง
ความ แล ศาล โดย เร็ว ศาล ให้ นัก การ มา
ชี้ สืบ ราชการ ได้ ถ้า ศาล มี ผล เหตุ หลัก ฐาน
ควร เชื่อ ได้ ว่า พยาน ชั่ว ใช้ มี อาการ หนัก
หนาพอ จะ มา ศาล ได้ แล้วย บิด พลับ เสีย ไม่ มา
ก็ ฎีกา ใน ชั่ว ใช้ แล้ง บิด ว่า ชั่ว ใช้ มี
อาการ หนัก ก็ ให้ ศาล ออก หมาย นัก ชั่ว
ใช้ บัญ พยาน อีก ถ้า พยาน ไม่ มา ศาล ตาม ฎีกา
ก็ ให้ ไร โทษ โดย ฐาน ลง พระ ราช บัญญัติ นี้

ผู้ อ่าง ต้อง เสีย ค่า หมาย ค่า ชุระ ม. นิยม พยาน
ตาม ฎีกา

มาตรา ๓๙ ถ้า ผู้ ใด โทษ ฎีกา ฝ้าย จำ โดย
ฎีกา ๆ ภาย ไค คน หนึ่ง ซึ่ง คุกร พิพาก ใน ฎีกา
ก็ ฎีกา จะ ขอ ให้ ศาล ออก หมาย เรียก พยาน
มา ให้ การ ใน ศาล ต้อง เสีย ค่า หมาย ค่า เคน
ทาง แล ค่า ชั่ว ใช้ การ ของ พยาน ตาม ฎีกา
พิพาก ค่า ชุระ ม. นิยม พยาน มี แจ้ง อยู่ ใน ค่า
วาง หมาย เลข ๓ ใน ท้าย พระ ราช บัญญัติ
นี้ แล้ว

ผู้มีเงินเก็บออม เช่น ถวาย มานี้ ผู้อ้าง
 พยาน ก็ต้องเสียให้แก่พยานก่อนเวลาให้การ
 เว้นแต่ผู้ใดที่มานี้ ก็ต้องเสียเมื่อเวลาขอให้
 ศาลออกหมาย แต่ถ้าศาลเห็นสมควร จะ
 เรียก เอาค่าธรรมนิยมพยานล่วงหน้าไว้ก่อน
 แล้วจึงให้ศาล คิดค่า บัวย การ ให้แก่พยาน ตาม
 อธิวา ถ้าพยานคนใดไม่รับค่า บัวย การ ซึ่ง
 คนควร ได้ โดย พระราชบัญญัตินี้ ก็ให้ศาล
 คิด เงินค่า บัวย การ ให้แก่ผู้ อ้าง รุ ครบ

บทบัญญัติ ซึ่ง ศาล ควร คิดค่า บัวย การ แล
 ค่าเดินทางให้ดังนี้ จำเพาะแต่พยาน ซึ่งศาล
 เรียกมาให้มา ให้การเบิกความใน
 ศาลเท่านั้น พยาน นอก จากนี้ อย่าให้ ศาล
 คิดค่า บัวย การ ค่าเดินทาง ให้เป็น อธิวา
 คนใดคนหนึ่ง อยู่ใน กรุง เทพดีก็ อยู่
 ใน ศาลไกลไปไกลอีก ถ้า ต้อง มา เบิกความ
 ในศาลแล้ว ก็ให้ศาล คิดค่า บัวย การ นอก
 จากค่า บัวย การ ให้ อีก คือค่า เช่น ค่า
 เช่ารถโดยสาร คนพอจะ แวะ แวะ
 ทาง ใกล้ไกล ใกล้ให้สมควร แต่ธรรมเนีย
 มนี้ให้ ออก ให้เหลือ เกิน มากไป ถ้าพยาน
 มิได้ ออก ทน เสีย ค่า เดินทาง แล้ว ก็อย่า
 ให้ศาล คิดค่าเดินทาง ให้เลย แต่ในการ
 ที่ให้พยานมา ค่า ธรรมนิยม ค่า บัวย การ ให้
 แก่พยานตาม อธิวา พิทักษ์ ค่า ธรรมนิยมพยาน
 ใน ศาลตาม หมวด เลข ๓ ใน ท้าย พระ ราช
 บัญญัตินี้ ศาลต้อง พิจารณา หัก ความ สมควร
 เมื่อผู้ อ้าง มา อ้าง ของ ลุ ความ ผู้ จะ ต้อง เสีย
 ค่า บัวย การ ของ พยานผู้ อ้าง ได้ โดย บุติ ธรรม

ถ้าผู้ อ้าง พยาน สบายดี ก็ให้ ว่า คน ไม่มี
 ทรัพย์ ราว เกิน กว่า ๖๐ บาท ขึ้น ไป
 ไม่ต้อง เรียก ค่า ธรรมนิยม พยาน

มาตรา ๖๐ ถ้าผู้ อ้าง พยาน เช่น คน อนาคต
 ยาก รน ไม่มีเงิน เสีย ค่า ธรรมนิยม พยาน
 สบายดี ก็ให้ ว่า คน ไม่มี วิทยุ ของ ททรัพย์
 วิทยุ ของ ททรัพย์ สิ่ง ใด สิ่ง หนึ่ง ซึ่ง รวม
 ราว ไม่ เกิน กว่า ๖๐ บาท แล้ว ก็ ชั่ว ให้
 ศาล เรียก ค่าหมาย ค่า ธรรมนิยมพยาน แก่
 ผู้ อ้าง เลย ให้ ออก ทน เเรียกพยานมา ให้
 การ ตาม พระราช บัญญัตินี้ ึ่ง ทุก ประการ

ซึ่งคนต่าง ประเทศ มาเป็นพยาน

มาตรา ๖๑ ถ้า ไทย จำเลย อ้าง คน ใด
 ยื่นคำ ต่าง ประเทศ ซึ่งมีทรัพย์สิน วิทยุ ทาง
 พระ ร ใน ร้าง อกรง สยาม มาเป็น พยาน
 ก็ให้ พระราช บัญญัติ ธรรมญา ผู้ พิพากษา มีหมาย
 แจ้ง ความต่าง ของ ศาล ต่าง ประเทศ ให้ยัง คับ
 ตัวพยาน มา ให้การ ใน ศาล ตาม ทิศเขต กุ
 กง ศาล ต่าง ประเทศ นั้น ๆ เป็น ส่ว พิทักษ์ มูลนาย
 ตาม ธรรมเนีย มลัทธิของ ประเทศ นั้น ๆ

ถ้าแลมีเหตุ ชัก ชอง ประการใด ในการนี้
 ก็ให้ศาลแจ้ง ความแก่เสนาบดี ให้ว่า ล่า ว่า
 ความ ทางราชการ ต่าง ประเทศ นั้น

หมวดที่ ๔

ว่าด้วย ลัก ณ อัย ลงพยาน
 ต่าง ๆ เป็น พยาน

มาตรา ๖๒ ลงพยานหนึ่งลัทธิต่าง ๆ ซึ่ง ไร
 มาตรา ๖๓ ลงพยานหนึ่งลัทธิต่าง ๆ ซึ่ง ไร
 มาตรา ๖๔ ลงพยานหนึ่งลัทธิต่าง ๆ ซึ่ง ไร

มาประกอบกับข้อหาทำให้การนั้น มีดังนี้
จะว่าต่อไปนี้

(๑) กฎหมายพระราชบัญญัติ หมาย
ประกาศ กฎรับสั่ง กระแส พระบรมราชโองการ
บรรดา ซึ่งได้เขียน จากฎไว้ กิติ ฎาลงพิมพ์
ไว้ กิติ ซึ่งคงใช้ อยู่ เป็นตัวบทกฎหมาย
สำหรับ พระราชอาณาจักรสยาม

(๒) ประกาศ ข้อบังคับ ฎาฎ เสนาบดี
ซึ่ง เสนาบดี ใน กระทรวง ทั้งปวง ให้ ออก
โฆษณาประกาศ ไว้ สำหรับ กระทรวง นั้น ๆ

(๓) สรรพ หนังสือ ราช การ ใน กระทรวง
ต่าง ๆ ซึ่งเป็น การ เชื้อ เผย แล้ว

(๔) สรรพ หนังสือ เอกสาร สำคัญต่าง ๆ
เป็นต้นว่า สาร กรม ธรรม ทาษา กุฎี ประกัน
สัญญาต่าง ๆ แล หนังสือ ประทวน ทั้ง ปวง
ตัวฎีกา ใบเสร็จ ใบรับ หน้า โฉนด ตรา แกร
หางว่าว แล พิโณกรรมต่าง ๆ ที่ได้ทำ
ฎคดีต้อง ความ กฎหมาย

(๕) ส่วน ความ แพ่ง ความ อาญา
ทั้ง ปวง คือ ฟ้อง เรืองราว คำให้การ
คำพยาน คำปลุกษา คำตัดสิน ฎาฎ สรรพ
หนังสือต่าง ๆ ซึ่ง อยู่ใน ส่วน ความ เหล่า
นั้น

(๖) หมายชี้ สรรพ แผนที่ จก หมาย
เหตุต่าง ๆ ฎาฎ หนังสือ เรืองต่าง ๆ ฎาฎ สรรพ
หนังสือ โท ๆ ซึ่ง เขียน จากฎไว้ กิติ ฎา
ซึ่ง กิติ พิมพ์ ไว้ กิติ ฎา ซึ่ง ทำลงไว้ ด้วย วิช
อย่าง โทอย่างหนึ่ง ซึ่ง สามารถ จะ อ่าน เข้าใจ
ได้ นี้ -

ถ้าผู้มิได้ อังไม่ รับ ว่า หนังสือ นั้น ถูกต้อง

ก็ให้ ผู้ อัง สืบ พยาน อื่น มา ประกอบ ได้
- แต่ บรรดา หนังสือ ต่าง ๆ ซึ่ง ว่ามา ถ้า
โจทก์ ฎาฎ จำเลย เห็น ว่า จะ อัง เช่น ตัว พยาน มา
ประกอบ ข้อ หา ทำให้ การ เขา ความ
จริง ฝ่าย คนใด ก็ให้ อัง ตาม ประสงค์ ถ้า
หนังสือ สำคัญ อยู่ แก่ ผู้ อัง แล้ว ก็ให้ นำ
มาขึ้น ต่อ ศาล ศาล จะ ให้ ให้ ฝ่าย ผู้ มิได้ อัง
ตรวจดู ถ้า ผู้ มิได้ อัง ยอม รับ ว่า ถูก ต้อง
แล้ว ผู้ อัง ไม่ ต้อง สืบ พยาน อื่น มา ประกอบ
อีกต่อไป ถ้า ผู้ มิได้ อัง ไม่ รับ ว่า ถูก ต้อง
ฎาฎ ไม่ รับ เห็น มา แต่ ก่อน ฎาฎ ก็ กิติ
ทุมเถียงว่า หนังสือ ซึ่ง อัง นั้น ไม่ ควร จะ เชื่อ
พึง ด้วย เหตุ ประการ โท ๆ กิติ ก็ให้ ผู้ อัง
สืบ พยาน อื่น มา ประกอบ เขา ความ จริง ใน
เรื่อง หนังสือ นั้น จน สิ้น กระแส ความ

ศาล หมาย เรียกบุคคล

ฎาฎ เจ้าพนักงาน ให้ นำ เขา หนังสือ
ซึ่ง ต้อง อัง นั้น มา ให้ สืบ ใน ศาล

มาตรา ๓๓ ถ้าหนังสือ สำคัญ โท ๆ ซึ่ง
โจทก์ จำเลย อัง นั้น มิได้ อยู่ แก่ ผู้ อัง
อยู่ แก่ บุคคล อื่น ๆ กิติ ฎาฎ อยู่ใน กระทรวง
ฎาฎ กรมต่าง ๆ กิติ ก็ให้ ผู้ อัง แจ้ง ความ แก่
ศาล ว่า หนังสือ ซึ่ง จะ อัง เช่น พยาน นั้น
เป็น หนังสือ ชนิด โท อยู่ใน ความ รัรักษา ของ
บุคคล โท ฎาฎ กระทรวง โท ให้ ได้ ความ ซัก
เจน แล้ว ให้ ศาล มี หมาย ไป เรียก บุคคล ผู้ นั้น
ฎาฎ เจ้าพนักงาน ใน กระทรวง นั้น ให้ นำ เขา
หนังสือ สำคัญ นั้น มา ให้ สืบ ใน ศาล ตาม วิญ

ถ้าหมื่นนัก ขว ไก่ ถ้าผู้ใดจับขึ้นไม่นำเอา
หนังสือมาศาล ก็ได้ ลงโทษ ตามมาตรา ๔๔

ถ้า แลยคดี ฤๅ จำพนักงาน เช่น ว่า มี
รู้หมายผิด แล้วไม่ นำเอา หนังสือ
ต้อง อ่าง นั้น มายัง ศาล ตามคดีเช่นนี้ ก็ได้
ศาล ออกหมาย จับเอา ตัว มาลงโทษ ตาม
มาตรา ๔๔ แห่ง พระราชบัญญัติ ฤๅ มี
หนังสือต่อว่า ไปยังผู้ใดอยู่ในกรมต่าง ๆ ที่
การ ตักจับ นั้น ให้ยื่นคำ ขอร้อง โดยทาง
ราชการตาม แยกศาล ให้เห็นสมควร เพื่อรักษา
อำนาจ พระราชบัญญัติ ให้ระงับไปโดย ครบ แก่
ราชการ นั้น เนี้ ไว้

(๑) ผู้ใด จะ มา ลงอาชญา ต่อศาล แลได้
การ จำหน่าย ว่า ทมิละยมิ ที่ โจทก์ จำเลย
อ้าง เป็น พยาน นั้น มิได้ อยู่ใน ความ รักษา
ฤๅ ใน อำนาจ ของ ตน ๆ ไม่สามารถ จะ นำเอา
มายัง ศาล ได้ แลถ้า ตน รู้ว่า หนังสือ นั้น อยู่
กับใคร แล้ว ก็ต้อง นำมา ให้ ศาล ทราบ

(๒) ผู้ใด จะ แลย ลักขณ ศาล แลได้
การ จำหน่าย ว่า หนังสือ ซึ่ง อ่าง นั้น สูญหาย
เสีย จริง แล้ว ตน จะ ยอม ให้รับชดเชย ซึ่ง ความ
ในหนังสือ นั้น ต่อศาล ตามที่ กำหนด จำไว้
ได้ ตาม สัตว์จริง

โทษ จำลงอาชญา
ซึ่ง กู้ ความ ซึ่ง ทมิละยมิ ไว้

ผู้ใดจับขึ้นคดี ไม่ส่ง หนังสือมา ให้
ศาล ทักสินตคต เป็นแพ ฤๅ ยอมอื่น
ที่ ส.ควรได้

มาตรา ๒๔ ถ้าผู้ใด โจทก์ จะ อ้าง สรรพ
หนังสือใด ๆ ซึ่ง อยู่กับ จำเลย ก็ดี ฤๅ ผู้
จำเลย อ้าง สรรพหนังสือใด ๆ ซึ่ง อยู่กับ โจทก์

ก็ดี ศาล ยินยอม ฝ่าย โจทก์ จำเลย ผู้ เจ้า ของ
หนังสือ ซึ่ง ต้อง อ่าง นั้น ให้ นำมา ขึ้น ต่อศาล
ถ้า โจทก์ จำเลย ผู้ เจ้า ของ หนังสือ นั้น ๆ
แล้ว ซึ่ง ลง ทำลาย เสีย ฤๅ ซัก ซิ่น ข้อ บัญชี
ศาล ไม่นำ หนังสือ มา ยัง ศาล ศาล มีอำนาจ
ที่ พิพากษา ตักสินตคต ของ ผู้ที่ ซัก ซิ่น นั้น เป็น
แพ ฤๅ จะ ยินยอม อ่างอื่น ตามสมควร ได้
ตาม บทกฎหมาย แล ความยุติธรรม

ถ้า จะ นำ ตมิละยมิ สืบ มา สืบ ไม่
ได้ ให้ สืบ สำเนา ฤๅ สืบ ผู้รู้ ข้อ ความ
ใน หนังสือ ประกอบ กับ

มาตรา ๒๕ เมื่อ โจทก์ ฤๅ จำเลย อ้าง สรรพ
หนังสือใด ๆ กับ ศาล แล้ว ใ้ ไม่นำ มา
แห่ง พระราชบัญญัติ จะ เอา ต้น ฤๅ ยื่น มา
สืบ ใน ศาล ไม่ไว้ ด้วย เหตุประการใด ประการ
หนึ่ง ก็ดี ก็ได้ ให้ สืบ สำเนา หนังสือ ดย นั้น นี้
ได้ ฤๅ จะ สืบ พยาน อื่น ๆ ซึ่ง เป็น ผู้รู้ ข้อ
ความ ใน หนังสือ นั้น ก็ได้ สืบ แต่ ให้ ให้ความ
จริง มา ประกอบ กับ ข้อ หา คำ ได้ การ ซึ่ง ศาล จะ
ได้ วินิจฉัย ต่อ ไป

หมวดที่ ๕

ว่า ด้วย ลักษณะ กระประเมิน

ข้อ สืบ ลักษณะ พยาน มา ประกอบเอา
ความจริง ลงไป คำ ชี้แจง สอง สถาน

ข้อหา ซัก โท จำเลย รับ ตก คชธ แล้ว
ไม่ตั้ง สืบ พยาน ต่อ ไป ฟ้า ได้

มาตรา ๒๖ ก่อน เวลา ทักสินตคต นักสืบ
พยาน นั้น ให้ ศาล เรียก โจทก์ จำเลย มา พร้อม
กัน แล ให้ ศาล อ่าน ทราบ ฟ้อง แล คำ ได้ ทัก

จนตลอด ถ้าข้อหาข้อใดในฟ้องนี้ จำเลย
รับถูกต้องในคำให้การแล้ว ข้อนี้ไม่ก่อ
สืบสืบ พยานเป็น อันพึงไว้ตาม กฎหมาย ให้
กฎหมายนั้น ถือไว้เป็นสำคัญ -

ถ้า โจทก์มี คำร้อง ให้ ศาล ทัก สืบ ใน ข้อหา
ซึ่ง รับกัน แล้ว ให้ จำเลย มี คำ โต้ แล้วยัง
- อนึ่ง ถ้า โจทก์ มี คำร้อง ขอ ให้ ศาล ทัก สืบ
ใน ข้อหา ซึ่ง จำเลย รับ แล้ว นี้ คือ ให้ ปฏิบัติ
ใหม่ ๆ ยัง คำนึง จำเลย ประการ ใด ๆ สืบ ทัก
ด้วย บท กฎหมาย เสีย ซ้ำ ครั้ง ก่อผล แล ฝ่าย
จำเลย มี คำ โต้ แล้วยัง ยัง ไม่ยอม ให้ ศาล ทัก
สืบ ก็อัน • ด้วย เหตุ ประการ ใด ประการ หนึ่ง
อัน ขอบ ด้วย กฎหมาย -

ศาล จะ ทัก สืบ ๆ ไม่ ทัก สืบ ก่อน ก็ให้
สุด แต่ ศาล เห็นสมควร
- ก็ ให้ ศาล พิเคราะห์ คำ ทัก สืบ มา ข้อหา
ซึ่ง รับกัน นั้น จึง ดำเนิน ถ้า เห็น ว่า ข้อหา ซึ่ง รับ
กัน นั้น ควร ที่ จะ ยัง คำนึง สถาน ใด สถาน หนึ่ง
ตาม กฎหมาย ได้ แล้ว ก็ ก็ ให้ ศาล ทัก สืบ
ใน ข้อหา ซึ่ง รับ กัน นั้น ให้ สืบ สืบ ก่อน
โดย ทาง ยุติธรรม ถ้า ศาล เห็น ว่า ข้อหา ซึ่ง
จำเลย รับ แล้ว นั้น ยัง ไม่พอ ที่ จะ ทัก สืบ ใด
จำ จะ ต้อง รอ ให้ สืบ พยาน เอา ความ จริง มา
ประกอบ กับ ข้อหา ซึ่ง จำเลย มี รับ นั้น เสีย ก่อน ๆ
เห็นว่า ถ้า จะ ทัก สืบ เสีย ก่อน เช่น ว่า มา แล้ว นี้
จะ เป็น เหตุ ชัก ช้อง แก่ ทาง พิหารณา ให้ มี ข้อ
ข้อ ไป ดังนี้ ก็ ให้ ศาล ปฎิษาย บท คำ ของ
โจทก์ เสีย แล ยัง คำนึง โจทก์ ใช้ คำ ขอรรม
เนิ่น ช้า จำเลย มี คำ โต้ แล้วยัง ให้ แก่ จำเลย ร วม

ข้อใด ใน ฟ้อง แล คำ ให้ การ
เป็น ความ คำนึง เลียง ก็ ด้วย บท กฎหมาย
ก็ ให้ ศาล ทัก สืบ ซึ่ง สอง สถาน
ให้ เรียก ว่า ข้อ ประเด็น ควร ท้า ฎายท
มาตรา ๒๗ ถ้า ข้อหา ข้อใด ใน ฟ้อง เป็น
ข้อ ความ ที่ อธิบาย บท กฎหมาย พระราชบัญญัติ หมาย
ประกาศ ใด ๆ อัน เกี่ยว ข้อง ต้อง ด้วย มล วิวาท
ไม่ว่า โจทก์ โจทก์ จำเลย ซึ่ง ไม่ จำ เป็น จะต้อง
สืบ พยาน อัน ๆ มา ประกอบ เอา ความ จริง แล
ฝ่าย จำเลย มี รับ ใน คำ ให้ การ ว่า บท กฎหมาย
ซึ่ง โจทก์ อ้าง มา ใน ข้อ หา นี้ ไม่ ถูก ต้อง ก่อผล ต่อ
สู่ ข้อ บท กฎหมาย อื่น ๆ นอกจาก ที่ โจทก์
อ้าง มา โจทก์ ยื่น บท ข้อ อ้าง มา นี้ อีก ก็ ก็ ฎ
ข้อหา ข้อใด ข้อใด ใน ฟ้อง ซึ่ง ศาล พิเคราะห์
ดู เห็น ว่า เป็น ข้อ ความ ซึ่ง คำนึง เลียง กัน ด้วย บท
กฎหมาย จำเลย มี รับ ว่า ถูก ต้อง แล้ว ให้ การ
โจทก์ ต่าง ๆ ไม่ จำ เป็น ต้อง สืบ พยาน มา
ประกอบ เอา ความ จริง ควร จะ วิเคราะห์ ว่า ฝ่าย
โจทก์ ฝ่าย โจทก์ โจทก์ แล้ว ก็ ก็ ให้ ศาล เก็บ
ความ ใน ข้อ หา แล คำ ให้ การ อัน คำนึง เลียง
กัน ด้วย บท กฎหมาย นั้น เรียก ลง ใน คำ ซึ่ง
สอง สถาน ให้ เรียก ว่า ข้อ ประเด็น ซึ่ง ควร ท้า
ฎายท ที่ จะ ไม่ ต้อง สืบ พยาน อื่น มา ประกอบ
เอา ความ จริง นอก จาก วิเคราะห์ ตาม กฎหมาย นี้ -

โจทก์ จำเลย มี คำ
รับ ให้ ศาล ทัก สืบ ใน ข้อ ประเด็น
ควร ท้า ฎายท เสีย ก่อน ก็ให้
- ข้อ ประเด็น ซึ่ง ควร ท้า ฎายท นี้ โจทก์ ก็
จำเลย ก็ ก็ จะ มี คำ ร้อง ให้ ศาล ปฎิษาย ทัก สืบ
เสีย ก่อน แล ฝ่าย หนึ่ง ยัง ไม่ยอม จะมี คำ
โต้ แล้วยัง ฎ ทัก สอง ฝ่าย พร้อม กัน

ยอมให้ปลูกยาตักสิมเสีย ก่อน ที่เดียว ก็ให้
 กิ่งเช่นนี้ทำให้ศาล ตักสิม ใน ข้อหา ซึ่ง
 รัช กั้น เช่นว่าไว้ ใน มาตรา ๒๖ นั้น ถ้าศาล
 เห็น ว่ายังไม่จำเป็น จะต้อง ปลูกยาตักสิมใน
 ซึ่งนี้ ด้วย เหตุประการ ไท ประการ หนึ่ง อันจะ
 ด้วย กฎหมาย แลทาง ยุติธรรม ฉะนั้น ก็ให้ปลูกยา
 ยาก คำ ของ โทษ ฎา จำเลย ผู้ ร้อง ขอ
 ให้ ตักสิม นั้น เสีย แล ให้ บังคับ เรียก เงิน ค่า
 ขบรมเนียม ซึ่งมี คำ ให้แก่ผู้ มี คำ โทษ
 รง เต็ม เว้นไว้แต่โทษ จำเลย ที่ สอง ฝ่าย
 พร้อมกัน มี คำ ร้อง ให้ ตักสิม ก็ให้ โทษ
 จำเลย ทั้ง สอง ฝ่าย ต่าง เสีย ค่า ขบรมเนียม—

ศาล จะ ตักสิม ที่ เกี่ยว ฎา กไว้

ก่อน ก็ให้ สุก แล้วแต่ จะ เห็น สมควร

—ถ้าศาลเห็น ควร จะ ตักสิม ใน ซึ่งนี้ เสีย ก่อน
 ด้วย เหตุ ไท เหตุ หนึ่ง อัน ตัดด้วย กฎหมาย
 แล ยุติธรรม ก็ให้ ตักสิม เสีย ที่ เกี่ยว
 ความ คำ ของ ฝ่าย โทษ ฎา จำเลย ผู้ ร้อง แล ให้
 ผู้ มี คำ โทษ ฎา นั้น ใช้ ค่า ขบรมเนียม ซึ่งมี
 คำ ให้ แก่ ผู้ มี คำ ร้อง ให้ ศาล ตักสิม นั้น
 รง เต็ม

ข้อใดใน พ้อง แล คำ โทษ

ซึ่ง มี รัช กั้น นี้ ให้ ศาล ลง ใน คำ ฎี

สองสถานให้ เรียก ว่า ข้อ ประเด็น ควร สืบ

พยาน เอา ความ จริง

มาตรา ๒๘ ถ้า ข้อ หา ซึ่ง ไท ใน พ้อง ซึ่ง
 มี ข้อ ข้อ ความ อัน ตุ่ม เดียง กัน ด้วย ยก
 กฎหมาย ที่ ควร ทา ฎา ยก ทวิ ว่า ไว้ ใน
 มาตรา ๒๖ นั้น เช่น แต่ ข้อ ความ ซึ่ง กล่าว
 ทักสิม มุค เหตุ ต่าง ๆ ซึ่ง จำเลย ปฏิเสธ ฎา

คดี ทักสิม คดี ฎา สอ ใน คำ ให้ การ ของ
 จำเลย นั้น เป็ ข้อ ความ ทม ถึง ได้ แยก
 เช่น มา ประการ ไท ๆ ซึ่ง จะ ตัด สืบ พยาน
 มา ประคาย เอา ความ จริง ด้วย ก็ ก็ ให้ ศาล
 เก็บ ข้อ ความ เช่น กล่าว มา นี้ เว้น เวียง ลง
 ใน คำ ฎี สอง สถาน เช่น ข้อ ประเด็น ไท ลำ กัย
 ไท ข้อ ๆ ให้ เรียก ว่า ข้อ ประเด็น ซึ่ง ควร สืบ
 พยาน เอา ความ จริง มา ประคาย อีก ข้อ
 ประเด็น ซึ่ง ควร ทา ฎา ยก นั้น ลง มา—

ถ้า ข้อ ประเด็น เช่น กระ ดา ใน คำ ฎี

สองสถานนั้น ยก พร้อม อยู่ ให้ โทษ

ฎา จำเลย ซึ่ง แปร ฎา ร้อง ให้ ศาล แก่ สืบ ไท

—อัน ใน คำ ฎา ข้อ ประเด็น ลง ใน คำ ฎี

สอง สถาน นี้ ให้ อ่าน ให้ โทษ จำเลย ฟัง

ถ้า โทษ จำเลย เห็น ว่า ข้อ ไท ความ ยก

พร้อม อยู่ ไม่แจ่มแจ้ง จึง ทม เข้าใจ ก็ ให้

รัช กั้น ร้อง ต่อ ศาล ได้ ทั้ง สอง ฝ่าย ฎา เห็น ว่า

ข้อ ประเด็น จะต้อง สืบ เอา ความ จริง แต่ ศาล

หา ไท กระ ลง ใน คำ ฎี สอง สถาน ก็ ก็ ฎา ข้อ

ไท ไท ควร จะต้อง สืบ เอา ความ จริง แต่ ศาล

กระ ดา ใน คำ ฎี สอง สถาน ก็ ก็ ให้ ฝ่าย โทษ

ฎา จำเลย ร้อง ต่อ ศาล ใน ทักสิม ข้อ ให้

แก่ ข้อ เสีย ไท ไท ทาง โทษ ยก ขบรมเนียม เมื่อ

โทษ ฎา จำเลย ร้อง ต่อ ศาล นี้ ให้ ศาล พิเคราะห์

คดี เห็น ว่า คำ ร้อง ขอ โทษ ฎา จำเลย นั้น

ถูกต้อง ก็ ให้ ศาล ว่า โทษ เสีย ถ้า เห็น ว่า

คำ ร้อง ขอ ไม่ถูกต้อง เช่น แต่ การ ประเว

ประเว ไท ต่าง ๆ ก็ ทา ให้ ศาล ฟัง คำ ร้อง นั้น

ข้อ ไท ให้ เรียก ว่า ข้อ ประเด็น ลง ใน คำ ฎี สอง

สถาน ให้ แล ไท ไท เร็ว

ถ้าคนที่มีสิทธิพยานเมื่อนัก แล้ว
ฝ่ายใด จะ ขอ เลื่อน คดี เสีย ค่า ชวรมเนียม
แทน ฝ่ายผู้ มีโทษ ขอ เลื่อน วัน

มาตรา ๓๔ เมื่อศาล จะ ประเด็น ลง ใน
คำชี้ สอง สถาน แล้ว ก็ ให้ กำหนด วัน นัก
สืบพยาน ลง ใน หมายชี้ ความ แล้ว ให้ ออก
หมายนัก วัน เดือน ปี แล เวลาสืบพยาน
ให้ โจทก์ จำเลย รู้ตัวล่วงหน้า เสีย ก่อน ถ้าถึง
วันนักแล้ว ฝ่ายใด ไม่ไปสืบพยาน อากกร ไม่
คดี ทนาย อย่างไร ฎาก็ มี อากกร อย่างไร
จะ ขอ เลื่อน วัน นัก เสีย ต่อไป โจทก์ ความ เห็น
ชอบของ ศาล อีก ก็ ได้ แต่ ต้อง เสีย ค่า
ชวรมเนียม แทน ฝ่ายผู้ มีโทษ คดี ทนาย
ก่อน คือ ค่า ทนาย เรียก พยาน ค่า เก็บ ทาง
แปล ค่า ชั่ว อากกร ราย วัน ของ พยาน ซึ่ง ผู้ มี
โทษ จากนัก ต้อง เสีย ไป ตาม มาตรา ๓๔
แห่ง พระราชบัญญัติ นี้ ถ้าผู้ มี โทษ เสีย เงิน
ได้ทันที ก็ ให้ ศาล เลื่อน วัน นัก เสีย เสีย ใหม่
ลง ใน หมายชี้ ความ แล้ว ให้ ออก หมาย นัก
ให้ โจทก์ จำเลย แล พยาน ทั้งปวง ทราบ ทั้งกัน

ถึง วัน นัก เสีย แล้ว ผู้ มีโทษ ชั่วใช้จริง

ต้อง ให้ คน มา รับ ความ ข้อ ศาล

ผู้มาแจ้งความข้อศาลทั่ว ด้วย

มาตรา ๓๕ ถ้า โจทก์ จำเลย ฝ่ายใด ชั่ว
รับ อากกร คดี ทนาย จริง ๆ จะ มา สืบพยาน
ตาม วัน นัก ไม่ ได้ ก็ ต้อง ให้ แพทย์ ผู้ รักษา
ฎาก็ มีความจริงของ ฎาก็ พ้น อากกร มี อากกร
สหายคนใด คนหนึ่ง มา แจ้ง ความ ข้อ ศาล
แล้ว ให้ ศาล มี สิทธิ ให้ ศาล ทั่ว เสีย ว่า โจทก์
ฎาก็ จำเลย ผู้ มีโทษ ชั่ว ใช้จริง ชั่วใช้ มี อากกร

คดีจริง ๆ ไม่สามารถ จะ มาศาล ได้ถึงนัก
ก็ ให้ ศาล สืบ พยานไว้ กว่าผู้ นั้น จะ มา
ศาลก็ ถ้าผู้มาแจ้งความนี้ ศาลไม่ได้
ก็ ให้ ศาล ถือว่า โจทก์ จำเลย ผู้ นั้น จากนัก-

ถ้าผู้บอก ชั่วใช้จริง ความเห็น แต่ ทนาย
ฎาก็ ว่าต่าง ศาล มี อากกร ยัง คดี ให้ ทั่ว ความ
หาว่า ความเอง ๆ เปลี่ยน ทนาย ฎาก็ ว่าต่าง ใหม่
-หนึ่ง ถ้าผู้บอก ชั่วใช้จริง เจ็บ มาถึง เดือน
หนึ่ง อากกร ก็ ยัง ไม่ มาศาล ศาล เห็น ว่า
จ. มี อากกร ชั่วใช้จริง ไม่ อากกร ชั่วใช้จริง ถ้า ผู้ นั้น
เห็น แต่ ทนาย ฎาก็ ว่า ความต่าง มี ความ มาศาล
บุตรภรรยาญาติพี่น้อง ฎาก็ ใน ความ เรื่อง นั้น
มี โจทก์ จำเลย หลาก คน ผู้ นั้น เห็น แต่ รับ
ชวรมเนียม แต่ ต่าง ว่าต่าง คนอื่น ๆ ในคดี เรื่อง เกี่ยว
กันเช่นนี้ ก็ ให้ ศาล มี อากกร ยัง คดี ให้ ผู้
เจ้า ของ ความ ฎาก็ ทั่ว ความ คนอื่น ๆ ซึ่ง โจทก์
ความ ให้ ผู้บอก ชั่วใช้จริง ว่าต่าง นั้น มา ว่า ความ
ต่อไป ฎาก็ ให้ แจ้ง ทนาย ฎาก็ ทั่ว ความ ให้ คน
อื่น ว่า ต่อไป อย่าไร คดี ก็ ต้อง ค้าง พิหารณา
อยู่ เพราะ เหตุ ที่ ผู้บอก ชั่วใช้จริง ๆ ใช้ ไม่มี เวลา
ถ้า ศาล ทนาย ได้

โจทก์ จำเลย ต้อง ระงับ ชั่ว พยาน ข้อศาล
ศาล จะ ได้ ออก หมาย เรียก

มาตรา ๓๖ ก่อน เมื่อศาล จะ ออก หมาย กำหนด
วัน สืบ พยาน นั้น โจทก์ จำเลย จะ อ้าง
พยาน ที่ ตน จะ นำ มา ให้ ศาล สืบ ที่ ศาล เอง
ไว้ เป็น หมาย แปล ขยาย ถึง คน ก็ ให้ กำหนด ลง ไว้
ถ้า แล จะ ขอ ให้ ศาล ต้อง เรียก แล มา มา สืบ
ฝ่าย ละ ถึง คน ก็ ให้ บอก ระงับ ชั่ว โจทก์ จำเลย
บอก แล ถึง กับ ฎาก็ ของ พยาน แล กำหนด

บ้าน ของ พยาน ให้ ศาล ทราบ ฎาจะ อ้าง
 สรรพหนังสือสำคัญใด ๆ ซึ่ง อยู่ แก่ ตัวเอง
 ฎาอยู่ แก่ ตัวคู่ ความ นั้น ฎาอยู่ แก่ บุคคลอื่น
 ฎาเจ้าพนักงาน ในกระ ทรวงใด ๆ ก็ขออกแก่
 ศาลให้ ตก ทั้ง ซัก เรน ศาล จะ ให้ ออกหมาย
 เรียกตัว พยาน แล สรรพหนังสือสำคัญต่าง
 นั้น มาศาล ฎาจะ ให้ โทษ จำเลย ให้ ไป เค้น
 ผนัญ สืบ ฎาสั่ง ระ เค้น ไป สืบ ก็ สืบแล้ว
 แต่ ศาล จะ เห็นสมควร แก่ เหตุ กระ ตี ว่า ฎาไว้ แล้ว

ตั้งวันสืบพยานฝ่ายโจทก์จำเลย

ข้าทูลทูลให้ ศาล บัง คับ คัด วิเคราะห์ ตาม สมควร
 มาตรา ๓๒ ถ้า ศาล ให้ กำหนด เวลา สืบ
 เค้น สืบ แล ตั้ง สืบ พยาน ให้ โจทก์ จำเลย ทราบ
 ล่วงหน้า แล้ว ฝ่าย โจทก์ ก็ ตั้ง ฎา จำเลย ก็ ตั้ง
 มิได้ มาตามนัด ของ ศาล โดยไม่ มี เหตุ
 ที่ สมควร จะ มา ไม่ ได้ จึง มี ฎา ทว่า ศาล นั้น
 จะ ขอ สืบ พยาน ของ ทน อื่น ไม่ ได้ ขอ ไป ก็ ระ
 ถัด ว่า กก็ ของ ทน เปน เสรี ให้ สืบ ระหว่ง อยู่ เพียง
 เวลา ที่ คณะ ข้าราชการ เท่านั้น เว้น ไม่ แต่ ใ
 ความ อาญาน ครบ ขาด สำคัญ ซึ่ง ศาล พิเคราะห์
 ดู เห็น เหตุ อื่น จำ เปน แท้ ที่ ขก้อง บอ มให้
 สืบ เอา ความ จริง จะ ได้ แล้ว ก็ ให้ ศาล บอ ม
 อญาน คำหนด มิให้ สืบ ให้ อื่น คราว นี้
 อื่น แล้ว โจทก์ จำเลย ผู้ ข้าราชการ สาขาล
 ตัว ได้ ว่า มี เหตุ อื่น จำ เปน แท้ ใน ระ กัด ระหว่ง
 จึง มา สืบ พยาน ตาม นัด ไม่ ได้ จึง มี ฎา ให้
 ศาล ไล่ สอน วิวินิจฉัย ดู ระหว่ง ขรรณ ว่า เหตุ
 อื่น นั้น จำ เปน ฎา ไม่ ถ้า ศาล เห็น ว่า เหตุ อื่น
 นั้น เปน การ จำ เปน จริง ซึ่ง โจทก์ จำเลย
 ผู้ ข้าราชการ จะ มา สืบ พยาน ตาม เวลา คำหนด
 มิได้ แล้ว ก็ ให้ ศาล อญาน บอ ม ให้

โจทก์ จำเลย ผู้ ข้าราชการ ฝ่าย พยาน
 ของ ทน ได้ ตั้ง ไป

พยานของฝ่ายโจทก์
 ตามศาลนัดซึ่งตนนัดสืบ

มาตรา ๓๓ ผู้ใดต้องอ้างเป็นพยาน ฝ่าย
 โจทก์ ก็ มี จำเลย ก็ ตั้ง ให้ ศาล บัง คับ ให้
 สืบ บัง คับ ตาม นัด สืบ พยาน ซึ่ง นัด สืบ ตาม ซัก
 แล ศาล จะ เห็น ว่า จำ เปน พยาน นั้น เว้น
 ไว้ แต่ โจทก์ จำเลย ผู้ ข้าราชการ บอ ม ไม่ ให้
 ผู้ ข้าราชการ ตั้ง สืบ พยาน บัง คับ มิได้
 สืบ บัง คับ นี้ เจียง

ฎาจะตั้งคำปฏิญาณตน

ฎาจะตั้ง คำปฏิญาณตน แล สาขาล มิได้
 ประการ คณะ ผู้ ข้าราชการ เป็น โจทก์ เป็น เปน
 ผู้ มี บัง คับ คัด วิเคราะห์ ซึ่ง พระ บรมราช บัญชา
 มิได้ ต้อง สืบ บัง คับ ฎา พยาน นั้น มีความ
 รับ เปน เสรี สืบ แล ระหว่ง ว่า ไม่ ครัด ขา
 ใน ศาล มา ใ กี่ ครั้ง มา ครัง แล จะ ขกึ ขกึ ไม่
 บอ ม สาขาล คำหนด สืบ พยาน มิได้ ตั้ง
 ใน ศาล นี้ แล จะ ระหว่ง ระหว่ง สืบ ปฏิญาณ
 ตน แล ระหว่ง ระหว่ง เพื่อ ศาล พิเคราะห์
 ทน เหตุ ผล ว่า สมควร จะ สืบ หรือ มิได้
 อญาน ให้ ระหว่ง ระหว่ง วิวินิจฉัย ระหว่ง
 คำ ปฏิญาณ นี้ ถ้า ผู้ ที่ ต้อง อ้าง เปน พยาน นั้น
 อื่น พวง กลาง ระหว่ง ระหว่ง ระหว่ง แต่ คำ
 ปฏิญาณ ขกึ ขกึ ให้ ตั้ง ระหว่ง ระหว่ง
 ทน สาขาล ตาม ระหว่ง ระหว่ง แล มี โจทก์ ได้ ความ
 นี้ เหตุ ประการ

ตั้งพยานใช้ภาษาต่างประเทศ

ศาลต้องเป็นระหว่งศาลมีมาแปล
 มาตรา ๓๔ แต่บรรด คำพยานต้องถาม

แปล ภาษา สยาม ... ว่าเป็นภาษา สยาม
 ถ้าผู้พูดภาษาอื่นเป็น คนชาติ ภาษาอื่นที่ไม่
 รู้ ภาษา สยาม ... จึงต้องเรียกเจ้าพนักงาน
 ล่าม มาสาขานว่า จะแปล โดย สรรค ... แล้ว
 แปล คำ ตาม พยาน ... แต่ แปล คำ พยาน เขิก
 ความให้ ศาล ... แต่ โจทย์ จำเลย ที่ ไม่ รู้ ภาษา
 ให้ รู้ โดย คำ ... แต่ ความ ที่ พยาน เขิก ความ นั้น
 ฝ่าย โจทย์ ฝ่าย จำเลย ที่ ไม่ รู้ ภาษา สยาม นั้น จะ
 ศาล ผู้รู้ ภาษา มา ทำ ก็ ... เจ้าพนักงาน ล่าม
 ผู้แปล ความ นั้น ก็ ได้ ... ถ้า ฝ่าย โจทย์
 จำเลย จะ ทัก ท้วง ว่า ... เจ้าพนักงาน ล่าม แปล
 ผิด คำ ให้ เสีย ความ จริง ประการใด ... เจ้า พนักงาน
 งาน ล่าม จะ ยอม แปล แก้ ใหม่ ... ถ้า จะ ไม่ ยอม
 ก็ ได้ ... เพราะ เจ้า พนักงาน ล่าม ได้ สาขาน แล้ว
 ให้ ... เจ้า พนักงาน ล่าม เป็น ... ใน
 กระบวน พิหารณา ใน ศาล ... แต่ ถ้า ล่าม ผู้ จำเลย
 ฝ่าย โจทย์ จำเลย ผู้ จำเลย ... เจ้า พนักงาน
 ล่าม แปล ข้อ ความ นี้ ก็ มาก ... กระ ทำให้ เสีย
 ความ ถึง แพ้ชนะ ... แต่ เจ้า พนักงาน ล่าม ไม่
 ยอม แปล แก้ ใหม่ ... ก็ ให้ ล่าม ผู้ จำเลย ฝ่าย
 โจทย์ จำเลย ร้อง ทัก ศาล ... ได้ ศาล หมาย
 ถึง คำ นั้น ลง ไว้ ให้ ผู้ จำเลย ทั้ง สอง ฝ่าย แปล ได้
 ศาล พิเคราะห์ ครอบ ความ ... แต่ ข้อ คำ ที่ ต่อ
 เลียง กัน นั้น ... ถ้า ศาล เห็น เป็น ข้อ คำ สำคัญ
 ใน ความ ราชทัณฑ์ ที่ โจทย์ หลวง ... ก็ ควร
 ให้ ผู้ รู้ ภาษา ที่ ศาล เห็น สมควร ... จะ เช่น ที่
 เชอ ฟัง มา ตรวจ สอบ ส่วน ... แต่ เฉพาะ คำ ที่
 วิพากษ์ ได้ เลียง กัน นี้ ... ใน เวลา นั้น ถ้า เวลา หนึ่ง
 เวลาใด ก็ได้ ... แต่ ถ้า ศาล เห็น ว่า ข้อ ความ ที่ ต่อ
 เลียง กัน นี้ ... ไม่ เป็น การ สำคัญ จำเป็น จะ

ต้องทำดังนี้ ... ถ้า เนื้อ ความ เข็ม เช่น แต่ ขึ้น
 ความ แพ่ง อนุญาตอย่างอื่น ... ก็ ให้ ยื่น คู่ จำ
 พนักงาน ล่าม ... แปล ความ ที่ ... ต้อง เขิก ไป
 จน ทลออก กระบวน พิหารณา ... มิ ให้ ต้อง ตรวจ
 ความ เข็ม นี้ ไว้ เช่น อื่น ... เมื่อ ความ เรื่อง
 นี้ ตัก สิ้น แล้ว ... ฝ่าย คู่ ความ ที่ ล่าม ผู้
 จำเลย ขอ ทัก ให้ ทัก ท้วง แล้ว ... จะ แพ้
 ความ ลง ... เพราะ คำ ที่ เจ้า พนักงาน ล่าม แปล
 ผิด คำ ... ก็ ให้ คู่ ความ ผู้ จำเลย พ้อง เจ้า พนักงาน
 ล่าม โดย ศาล แล้ว ทัก ... ให้ คู่ ความ เป็น
 คู่ ใหม่ ต่าง ทัก ... มิ ให้ ขอ อรรถ หมาย ไม่ เกี่ยว
 ข้าง แก่ ความ เข็ม นี้

ผู้อ้างต้องสืบความหมาย

ให้เจ้าพนักงานล่ามผู้แปลคำพยานของ
 มาตรา ๓๕ ในคดีนี้ว่า โจทย์
 จำเลย อัง คระ ชาติ ย่าง ประทศ ... มา เป็น พยาน
 ฝ่าย โจทย์ แล้ว ศาล มี อรรถ หมาย วิชา ครุ โท ศรี หึง
 ซึ่ง เป็น ผู้ รู้ วิชา ภาษา ของ พยาน นี้ ... มา
 เป็น ล่าม พนักงาน แปล ... โจทย์ โจทย์
 จำเลย ผู้ อัง คระ ชาติ ย่าง ประทศ ... มา ไป เป็น
 พยาน ... ศาล เห็น เป็น การ สมควร ให้ เจ้า
 พนักงาน ล่าม ... ซึ่ง ศาล เห็น ว่า มา อรรถ วิชา
 พิเคราะห์ ครอบ ความ ... ซึ่ง มี คำ จำ อยู่ใน
 คำ ทัก หมาย เลข ๓ ... โจทย์ โจทย์
 ยื่น คู่ นี้ แล้ว

ข้อความที่ จ. ตาม พยาน ๓ ประการ

ก่อนตาม ประเด็น ข้ออ้าง
 มาตรา ๓๖ เมื่อ พยาน สาขาน แล้ว เจ้า
 ก่อน เวลา อ่าน ข้อ ประเด็น ให้ พยาน ฟัง นั้น ... ให้

ศาล ตาม ตามเนื้อความดังนี้เสียก่อน คือ

(๑) ซากิแล ศาสนา แล ชื่อตัว ชื่อ
ตำแหน่งยศ ชื่อ บุตร ภรรยา ของ พยาน

(๒) สิ่งกักมูลนายของ พยาน แล พยาน
ที่รู้ว่าฝ่ายโจทก์ฝ่ายจำเลย เช่น ญาติ พี่
น้อง ของมูลนาย ฝ่าย พยาน ฤฯ ไม่

(๓) บ้าน เรือน ที่ อยู่ของ พยาน อยู่ เขต
แขวง เมือง ไค ตำบล บ้าน ไท่น บ้าน ที่ อยู่ของ
พยาน แล บ้าน เรือน ฝ่ายโจทก์ฝ่ายจำเลย อยู่
ใกล้ อยู่ไกลกัน ประมาณ เท่า ไค

(๔) การ ทำมาหากิน แล ความ ประพฤติ
เป็นไร ของ พยาน เป็นต้น ว่า ทำนา ทำสวน
ค้าขาย ทำราชการ แล เป็นลูกจ้างหาผล ประ
โยชน์เลี้ยงชีวิต ทั่ว กิจสิ่ง ไค ใน ปี ใน เดือน
ที่ มาเป็นพยาน นี้ แล การ เลี้ยงชีวิต ของ
พยานที่ เกี่ยวข้อง ต้อง อาไศรย แล ผลประโยชน์
ของฝ่ายโจทก์ฝ่ายจำเลย อย่างไร บ้าง

(๕) พยานมี สาเหตุ ธร วิวาท กับ ฝ่าย
โจทก์ฝ่ายจำเลย ฤฯ บุตร ภรรยา ญาติ พี่น้อง
ของฝ่ายโจทก์ฝ่ายจำเลย บ้าง ฤฯ ไม่ ถ้า ไค
มี สาเหตุ ให้ แจ้ง ซัก ว่า มี สาเหตุ ก็นีมาแต่
เมื่อ ไค เข้า เร็ว เพียว ไค

(๖) พยานที่ เกี่ยวข้อง เป็น ทาย ฤฯ เป็น
ลูกหนี้ ของ คู่ความ ฤฯ บุตร ภรรยา ญาติ พี่
น้อง ของ คู่ความ บ้าง ฤฯ ไม่

(๗) พยานที่ เกี่ยวข้อง เป็น มีตร สหาย
ญาติ พี่น้อง กับ คู่ความ ฝ่าย ไค ฝ่าย หนึ่ง
บ้าง ฤฯ ไม่

ศาล ซัก ตาม พยานให้ เปิด ความ ตาม

ประเด็น ข้อ อ้าง จน สิ้น กระ แล ความ

มาตรา ๓๗ เมื่อ ศาล อ่าน ประเด็น ข้อ สัก
ซึ่ง กำหนด ไว้ ใน คำชี้ สอง สถาน แล แล้ว ก็
ให้ ศาล ซัก ตาม พยาน ให้ พยาน เปิด ความ
แต่ โดย สติขโดยจริง ตาม ซึ่ง คน ได้ รู้ ได้
เห็น ได้ยิน จน สิ้น กระ แล ความ ใน ประเด็น
ข้อ สัก จน ทุก ประการ เมื่อ ศาล พิจารณา ที่
เห็นว่า พยาน เปิด ความ จน สิ้น กระ แล ความ
ใน ประเด็น แลแล้ว ไม่มี ข้อ ไค จะ ถาม พยาน
อีก ต่อ ไป ทั้งนี้ ก็ให้ ศาล ตาม โจทก์ ฤฯ จำเลย
ซึ่ง เป็นผู้ อ้าง พยาน ว่า ยัง จะ มี ข้อ ความ
อื่น ไค ซึ่ง อยาก จะ ถาม พยาน อีก นอก จาก
ที่ ศาล ได้ ถาม แลแล้ว บ้าง—

แล้วผู้อ้าง จะ ขอให้ ถาม อีก

ศาล จะ ถาม ให้ ฤฯ ไม่

ก็ สัก แลแล้ว แต่ เห็น สมควร

—ถ้าผู้อ้าง ยัง จะ มี ข้อ ความ ถามอีก ก็ให้
บอกแก่ ศาล ได้ ซัก เจน แต่ ศาล จะ ขอม ถาม
พยานตาม คำถาม ของผู้อ้าง อีก ต่อ ไป ฤฯ
จะ ไม่ ถาม ก็ สัก แลแล้ว แต่ ศาล จะ เห็น ควร
แก่ ประโยชน์ แห่ง ความ ยุติธรรม—

ถ้าศาล ไม่ถาม ต้อง

จดหมาย ยื่น ที่ไว้ จง ทุก คราว

—ถ้าผู้อ้าง ร้อง ขึ้น จะ ให้ ถาม พยาน อีก
จง ได้ แต่ ศาล ไม่ เห็น ควร จะ ถาม ทั้งนี้
ก็ให้ ศาล จดหมาย ยื่น ที่ คำถาม ของผู้อ้าง
แล คำวินิจฉัย ของ ศาล ใน เหตุ ที่ ไม่ ควร ถาม
อีก ต่อ ไป นี้ ตั้งไว้ จง ทุก ครั้ง ทุก คราว

ให้ ผู้ซึ่ง มิได้ อภัย พยาน

กะ ข้อ คำน ตาม พยาน โดย สด โท

มาตรา ๓๘ เมื่อ พยาน ให้ การ เบิก ความ ตาม ประเด็น ข้อ สืบ เสร็จ แล้ว ทวิ โจร ยัก จ้าง เลข ซึ่งมี ใช้ เป็น ผู้ อ้าง พยาน นั้น จะ มี ข้อ คำน ตาม พยาน สัก ก็ ข้อ ก็ ให้ เขียว ข้อ คำน ลง ใน กระดาษ เรียง เช่น ข้อ ๆ โดย ลิง ยัก ให้ แก่ ศาล ๆ นอก แก่ ศาล ก็ ยัก ยัก ได้ แล้ว ให้ ศาล ชัก ตาม พยาน ให้ มี ความ

คอบ ข้อ คำน ต่อ ไป ข้อ คำน นี้ ให้ ระ ตาม ที่ ระ นี้ (๑) ตาม สกั ทัก อ้น พยาน เพื่อ ได้ พยาน เบิก ความ ให้ ปรากฏ ว่า ความจริง ใน เรื่อง นั้น สม ประเด็น ข้อ สืบ ผู้ ยัก อย่าง เขียว

(๒) ตาม ซัก ใช้ ไล่ เลียง พยาน ให้ พยาน อธิบาย ชี้ แกร ว่า เหตุ ไท พยาน จึง ได้ วั ไท เห็น ได้ ยิน เหตุ การ ต่าง ๆ ใน ข้อ พิพาท ๆ ได้ วั ไล่ เห็น ได้ ยิน กิจ การ ต่าง ๆ ซึ่ง เป็น มูล ก่อ วิวาท ใน ระหว่าง โจทคย จ้าง เลข ดัง ที่ พยาน ใช้ ให้ การ เบิก ความ ตาม ประเด็น ข้อ สืบ เมื่อ เวลา ที่ ศาล ตาม นั้น แล้ว

(๓) ตาม ซัก พยาน ต่าง ๆ เพื่อ ระ วั คำ เทง ของ พยาน ออก ให้ ปรากฏ

(๔) ตาม ซัก พยาน เพื่อ ระ ให้ พยาน วั ว่า พยาน เป็น คน ประ พุติ การ อธิ พาด ข้อ ซัก ล่า ว่า ภา ซึ่ง ไม่ ควร เชื่อ ดัง เป็น ความจริง ก็ -

พยาน ต้อง ให้ การ คอบ ข้อ คำน ตาม คำ ยัก คับ ของ ศาล

- ศาล จะ ต้อง ให้ ให้ พยาน ให้ การ คอบ

ข้อ คำน ของ ทัก ซัก เว้น ไว้ แต่ ศาล เห็น ไม่ ควร จะ ให้ พยาน ให้ การ คอบ แก่ ข้อ คำน ด้วย เหตุ ไท เหตุ นั้น อธิ ขอบ ด้วย ความ มุติ ขรรณ เท่า นั้น ถ้า พยาน ซัก ซัก ไม่ ยอม ให้ การ คอบ แก่ ข้อ คำน ตาม คำ ยัก คับ ของ ศาล แล้ว ก็ ให้ ลง โทษ แก่ พยาน ตาม มาตรา ๔๔ แห่ง พระราชบัญญัตินี้ -

ข้อ คำน นอก ประเด็น พยาน ไม่ ต้อง คอบ เว้น แต่ ศาล ยัก คับ จึง คอบ

- อธิ แก่ ซัก คำน ซัก ไท อธิ มิ ให้ เกี่ยวข้อง กับ ประเด็น ข้อ สืบ เช่น ความ นอก ประเด็น โดย แก่ (เว้น แต่ ซัก ตาม ที่ ความ ประ พุติ เลียง ซัก ซัก คับ ของ พยาน ตัก วั แล้ว) ศาล จะ คอบ พิเคราะห์ ซัก โดย ทาง มุติ ขรรณ ว่า ควร จะ ยัก คับ ให้ พยาน ให้ การ คอบ ๆ ไม่ ก็ สุก แล้ว แต่ ความ วิ จด ของ ศาล ถ้า ศาล เห็น ว่า ไม่ ควร จะ ให้ พยาน ให้ การ คอบ แล้ว ก็ ให้ ศาล ขอบ พยาน สัก ให้ พยาน ให้ การ คอบ เลย

ห้าม มิ ให้ เขา ข้อ คำน

อธิ เป็น คำ คอบ ข้อ คำน ตาม พยาน

มาตรา ๓๙ ถ้า ข้อ คำน ข้อ ไท เป็น ข้อ ความ ๆ คอบ คำ ตาม อธิ ขอบ ข้อ คำน ซึ่งเป็น การ ประ จ น พยาน ๆ ผู้ อธิ ให้ ความ ขาย สด สอย่างไร แม้ ว่า เป็นการ เกี่ยวข้อง ใน เรื่อง ความ กัก ศาล มี อำนาจ จะ ห้าม มิ ให้ เขา ข้อ คำน นี้ ตาม พยาน แต่ ห้าม มิ ได้ พยาน ให้ การ คอบ -

เว้น แต่ เป็น ข้อ ตาม

ใน ประเด็น ข้อ สืบ โดย แก่

- เว้น ไว้ แต่ ศาล เห็น ว่า เป็น ข้อ ตาม ใน

ประเคศ ขอ สัก โดยแท้ ซึ่ง เป็น การ จำ เป็น
ที่ พยาน จะ ต้อง ให้ การ ออก ให้ ปรากฏ
แก่ ศาล เพื่อ จะ ได้ เป็น หลักฐาน ใน การ
พิพากษา ตัด สิ้น ต่อ ไป

อนึ่ง ศาล มี อำนาจ ห้าม มี ให้ ษา
ข้อ คำน ข้อ โท ของ หลั่ง ซึ่ง เห็น ปรากฏ ชัด
ได้ ว่า ผู้ ซึ่ง มี ข้อ พยาน นั้น มีความ
เจตนา จะ ถาม เล่า เป็น การ หลอก ที่มี ประมาท
อภัย ชำ ต่อ พยาน ภา ผู้ อื่น เป็น คำ อธิ ไม่
เป็น ประโยชน์ แก่ ทง พิพากษา ออก ถาม
พยาน เป็น ยี่ ๑๑

ผู้ ออง พย หน ะ ข้อ คึง
ถาม พยาน โดย สถาน ไท

มาตรา ๔๐ เมื่อ พยาน เปิด ความ แก่
ทอช ข้อ คำน เล็ รุ แล้ว โจท ภา จำเลย
ผู้ ซึ่ง ออง พยาน จะ มี ข้อ คึง ถาม พยาน ส้า
ก็ ข้อ ก็ ให้ เข็ย ข้อ คึง ลง ใน กระดาษ เรียง
เปเร ชั ๗ โดย ลำดับ ให้ แก่ ศาล ภา ขอบ
แก่ ศาล คับ ยาก ก็ ได้ แล้ว ให้ ศาล ชัด
ถาม พยาน ให้ เปิด ความ ทอช ข้อ คึง ต่อ ไป
ข้อ คึง นี้ ให้ ะ ถาม คึง นี้

(๑) ความใด ๆ ซึ่ง พยาน ให้ การ ทอช
ข้อ คำน ซึ่ง ะ ข้อ ความ เปิด ข้อ ใหม่ นอ
ภา ข้อ คม ซึ่ง ให้ การ ความ ประเคศ ชำ สับ
ซึ่ง ศาล ไท ถาม ต่ ถาม นี้ ก็ ให้ ถาม พยาน
ให้ พยาน ให้ การ ซึ่ง ะ อธิบาย ผล ความ ซึ่ง
เกิด ข้อ ใหม่ นี้ ให้ ชำ ะ รง สัก สง ไสย

(๒) ถาม สัก พยาน ให้ พยาน ชำ ะ ข้อ
ความ ซึ่ง พยาน ไท ให้ การ ทอช ข้อ คำน ชำ ไท
ข้อ คึง ไป โดย ความ พลั พลาศ หลง สัก แล้ว ให้

ซึ่ง ะ วา เหตุ ไท ึ่ง หลง สัก ให้ การ พลั พลาศ ไป
อนึ่ง ห้าม มี ให้ ะ ชำ คึง ถาม พยาน คับ ข้อ
ความ อธิ ไท อธิ หนึ่ง ซึ่ง มี ให้ เกิด ขึ้น จาก คำ
ให้ การ ของ พยาน ไป การ ทอช ข้อ คำน เป็น อธิ ษา ค

เมื่อ พยาน ไท การ แล้ว ศาล มี อำนาจ
จะ ถาม อีก ได้ ใน เวลา ไท เวลา หนึ่ง

มาตรา ๔๑ เมื่อ พยาน ให้ การ ทอช ข้อ คำน
ข้อ คึง เล็ รุ แล้ว ศาล พิเคราะห์ ตัด เห็น ว่า ยัง
มี ข้อ ความ เคลือบ แฝง สง ไสย อยู่ ก็ ก็ ภา
คำ ซึ่ง พยาน ให้ การ ทอช ข้อ คำน ข้อ คึง นี้ ยัง
ไม่ สัก กระแส ความ ยัง เป็น ข้อ สง ไสย อยู่
ศาล มี อำนาจ จะ ชำ ฟอก ถาม พยาน ให้ ุ การ
จน สัก ความ สง ไสย ได้

อนึ่ง พยาน ซึ่ง ให้ การ เปิด ความ เล็ รุ แล้ว
อยู่ มา ภาย หลั มี เหตุ อธิ เป็น ข้อ สง ไสย ใน คำ
ให้ การ ของ พยาน เกิด ขึ้น อีก เมื่อ ไท แล
ศาล เห็น เป็น การ จำ เป็น เพื่อ ประโยชน์ แก่ การ
ยุติ ะวม จะ ทหมาย เรือ ก พยาน ผู้ นั้น มา ให้
การ อีก ต่อ ไป ก็ ได้

โจท ภา จำเลย จะ พิ สัก ต่อ พยาน
ซึ่ง คน มี ไท อธิ ได้ ๓ ประการ

มาตรา ๔๒ โจท ภา ก็ จำเลย ก็ ก็ จะ ขอ
พิ สัก ต่อ พยาน ขอ ร ฝ่าย คู่ ความ ที่ คน มี ไท อธิ
นี้ ศาล ไท วิ นัย เห็น สม ควร ตาม เหตุ คึง
จะ กล่าว ทอช ไป นี้ ก็ ให้ อัญญา ก ให้ พิ สัก
ต่อ พยาน นี้ ได้

(๑) โจท ภา ก็ จำเลย ก็ ก็ ผู้ ก็ ะ
พิ สัก ต่อ พยาน นั้น มี เหตุ ผล อธิ เป็น หลัก ฐาน
ภา พิ สัก ร้อง รอย อธิ ควร สง ไสย แส กง ให้
ปรากฏ ว่า ควร เชื่อ ว่า พยาน นั้น เป็น คน

ประพาศกิจวิกรมินิจว่าหาไม่ ความแต่ที่เห็นผู้
มีเหตุควรเชื่อ ว่า พยานนี้ ได้ รับ ขันยั้ง
แปลไว้ ก็ดี มี ความ ขาด ขาด ว่า จะ ได้
การ ประทับ ไร ใน ประเด็น โทษ ก็ดี จาก ลอย ก็ดี
ผู้ที่จะ พิสูจน์ ต่อ พยาน นั้น จะ ขอ เรียบ พยาน
ซึ่ง เป็น คน มี หลักฐาน มี คน ควร เป็น ที่ เชื่อ
ฟัง ได้ มา แต่ เดิม

(๑) โจทก์ ก็ จำเลย ก็ดี ผู้จะ พิสูจน์
ต่อ พยาน นำ สิ่ง สำคัญ ๆ ๆ หรือ ข้อ ข้อ
หนึ่ง ซึ่ง เป็น หลักฐาน ทั้ง สอง ให้ เห็น
เท็จจริง ได้ ว่า พยาน คน นั้น หรือ รับ รับ
สินบน ให้ รับ ประทับ ไร ฝ่ายหนึ่ง หรือ รับ
ฝ่ายหนึ่ง ๆ ๆ ได้ รับ สัญญา กับ ผู้ใด ผู้หนึ่ง
ที่จะ ดำเนิน มา เป็น พยาน ให้ การ ประทับ ไร เพื่อ
ปรารถนา เห็นแก่ ความเป็น ผล ประโยชน์ ก็ดี ให้
ศาล รับ เป็น ข้อ พิสูจน์ ต่อ พยาน นี้ ให้ ระวัง
หนึ่ง

(๒) โจทก์ ก็ จำเลย ก็ดี ผู้ที่จะ
พิสูจน์ ต่อ พยาน นั้น นำ สิ่ง สำคัญ ๆ ๆ หรือ ข้อ
อันใด อันเป็น หลักฐาน แต่ คง ให้ ว่า
ว่า พยาน ผู้นี้ ให้ การ ไว้ แต่ ครั้ง ก่อน
ในคดี เรื่อง เดียว กัน นี้ ไม่ ตี ฆ้อง ฆ้อง
ให้ การ ไว้ ภายหลัง นี้ ก็ ได้ ศาล รับ ไว้
เป็น ข้อ พิสูจน์ ต่อ พยาน ประเด็น หนึ่ง แต่ การ
ที่ ศาล จะ ตัด ทัด ยอม ให้ โจทก์ จำเลย ทา
พยาน มา ยืนยัน ต่อ ผู้ พิสูจน์ ผู้ จะ ตัด ทัด
ทำลาย พยาน ของ คู่ คู่ ความ สำคัญ หรือ หนึ่ง
ศาล ต้อง วินิจฉัย มี การ ต่อ กัน นี้ ถ้า เป็น
ว่ามี พิสูจน์ รับ ขันยั้ง ในคดี เดิม ผล คำ พยาน

จิตใจ ความ มี หลัก อัน เป็น หลักฐาน ใน พยาน
ซึ่ง จะ เข้าม มา ใหม่ ๆ ใน หลักฐาน สิ่ง สำคัญ
ซึ่ง โจทก์ จะ ดึง มา ให้ เห็น ประการ เสีย
ก่อน แล้ว จึง ควร อนุญาต ได้ ได้ ถ้า หา ไม่
ถือ ขันยั้ง ขันยั้ง ให้ เป็น การ เสีย เวลา สืบ
พยาน อื่น ๆ คง ไป เลย

โจทก์ จำเลย จะ ตาม ข้อ คำน

ข้อ คำน เอง ก็ ได้ ไม่ ต้อง ให้ ศาล ตาม
มาตรา ๔๓ ก่อน เวลา ที่ ศาล ยังมี
ใจ ชัก ตาม พยาน ตาม ประเด็น ข้อ สืบ
กันว่า ไว้ ใน มาตรา ๓๖ นี้ ถ้า โจทก์
จำเลย จะ ขอม ตกลง กัน ว่า ต่าง คน
ต่าง จะ ชัก ตาม พยาน ตาม ข้อ คำน ข้อ
คำน เอง ไม่ ต้อง เขียน ๆ ขอด ข้อ คำน
ข้อ คำน แก่ ศาล ให้ ศาล ตาม แทน เป็น
เหตุ ให้ เสีย เวลา ชัก ชัก ครั้ง นี้ ก็ ได้
ศาล ขอม อนุญาต ให้ โจทก์ จำเลย ตาม
พยาน เอง ตาม ข้อ คำน ข้อ คำน ได้ จง
ทุก ประการ

กำหนด ให้ พ้อง พยาน แต่ ใน สาม เดือน
แล้ว ไม่ ให้ พ้อง เป็น ความ แพ่ง

มาตรา ๔๔ ใน เวลา พยาน กำหนด ให้
การ อยู่ ที่ ดี ๆ ๆ ให้ การ เสรี แล้ว ก็ ดี
โจทก์ จำเลย จะ ร้อง ขอ อายัด ตัว พยาน ไว้
ต่อ ศาล เพราะ สงสัย ติงใจ ว่า พยาน
รับ สินจ้าง สินบน ทน สบาย ไม่ ได้ เป็น
อัน ซอก ห้าม มิ ให้ ศาล รับ อายัด ไว้
ถ้า โจทก์ จำเลย จะ พ้อง พยาน หา ว่า
รับ สินจ้าง สินบน ทน สบาย ประการใด ๆ

ก็ตั้ง โยพียง เสด็จ โทษ พยายาม เชน
 ความ อาณาฐาน อำพราง ใน สัตย
 นิฐาน ทน สำนกส เปน ทศ ที่ หลง ต่าง ทาก
 ไม่ เกี่ยว ขัดง กับ คคิ เติม ใน ระหว่าง
 โทษ จำเลย นี้ ค คต้อง พิจารณา
 พิพากษา คคสิริ โย ให้ แล้ว โย เว
 ความ กรมหมาย ไม่ระ คอยร ว่า คค ซึ่ง
 โทษ จำเลย นี้ ระ คค โย พยายาม
 โย โทษ นี้ ระ แล้ว ระ คค เรย

ถ้า โทษ จำเลย ๆ ๆ ๆ ๆ โย คน หลิ่ง
 จะ พ้อง กล่าว โย พยายาม คว่า เปน คน
 ทน สำนกส ระ ว่า โย โย มระ ๖๐
 มาตรา ๖๐ มระ ๖๐ มระ ๖๓
 ก็ ให้ พ้อง แด โย โย คค เรย นี้ โย ค
 วันที่ เกิด ความ ใน คค และ จั พิรช ของ
 พยายาม ได้ ว่า เปน ทน ทน สำนกส ให้ การ
 กลับ เซา แด พึง ระ คค เรย เย
 ได้ นี้ เชน คค มา คค พึง ๓ เรย
 โย แล้ว คค มิ ได้ ระ พึง ระ โย พิรช
 การ ที่ พ้อง พยายาม เซา มา นี้ คค พ้อง
 เปน ความ อาณาทุก เรย คค มิ ได้
 พึง ระ ความ อาณา คค เรย โย โย โย โย
 ทุก ระ พึง เรย โย โย โย โย โย โย โย

หมวดที่ ๖

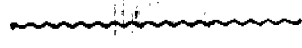
ว่า ด้วย ลืม พยายาม นอก กรุง เทพ ฯ
 แล คค ทั่ว เมือง ลืม พยายาม ใน กรุง เทพ ฯ
 ลืม พยายาม ใน หัว เมือง
 มาตรา ๕๕ ถ้า โทษ จำเลย ช้าง
 พยายาม คน โย คน หลิ่ง ซึ่ง อยู่ ใน หัว

เมื่กร เอก โย คค จักวา ชักย ได้
 ลืม เชน โย โย เมือง ชระ เทศ ราช
 ทั้ง ย่ง ก็ ให้ คค คค ชระ เทศ ชักย
 ออก จาก คค สอง สถาน แล คำ ตาม
 ชักย ชักย ของ โย โย จำเลย ได้
 กระทรวง ยุติกรรม ส่ง โย ยัง กระทรวง
 มหาค โย ที่ ให้ ยัง คค หัว เมือง นี้
 ให้ มิ คค ออก ไป คค ผู้ ริษา เมือง กรม
 การ ลืม พยายาม นี้ คค ชระ เทศ ชักย
 แล คค คำ คค คค ซึ่ง ส่ง ออก ไป นี้
 แล้ว ให้ ส่ง คำ ให้ การ ของ พยายาม เซา มา
 กรุง เทพ ฯ โย เรย เรย โย โย

(๑) โย โย จำเลย พร้อมใจ กัน จะ
 ชอนำ กระลาการ ๆ ๆ ๆ ๆ คน
 โย คน หลิ่ง ซึ่ง คค ออก จาก โย โย แทน
 กระลาการ ออก โย ลืม พยายาม ใน หัว เมือง
 ผู้ ช่าง ทั้ง สอง ฝ่าย คค คน ต่าง ยอม
 ลืม คำ คค ทาง คน คค ครั้ง ๆ ๆ ฝ่าย ผู้
 ช่าง จะ ยอม ลืม แทน ผู้ มิ ได้ ช่าง ให้
 นำ กระลาการ ๆ ๆ ๆ ๆ พึงงาน มาก น้อย
 เท่า โย สุก แล้ว แต่ คค จะ กำหนด
 ชระ มาณ ล ตาม ทวง โย โย โย โย โย โย โย

(๒) โย โย จำเลย ผู้ ช่าง จะ ขอ ให้
 มิ คค ออก ไป เรย ลืม พยายาม เซา มา
 กรุง เทพ ฯ ยอม ลืม เงิน คำ คค ทาง
 แล คำ ชักย การ ของ พยายาม ตาม อัครา
 พิรช คำ กรรม เชน มพยาม ซึ่ง มิ ระ
 อยู่ ใน ทาตรา มหมย เลข ๓ ใน หัว
 พระ ราช บัญญัติ นี้

แต่การ สืบพยาน ทั้ง ๓ อย่างนี้ ถ้า
ศาล เห็นสมควร ให้สืบอย่างไร ก็ได้
แต่ศาล จะวินิจฉัย ให้ชอบด้วย ทาง
ยุติธรรม อย่าง ให้เป็นการลำบากยาก
แก่ โจทย์ จำเลย แล ทวิพยาน ได้



ศาลหัวเมืองสืบพยาน

ในหัวเมือง แล ในกรุง เทพ
มาตรา ๔๖ ถ้า โจทย์ จำเลย ต้อง คดี
อยู่ในหัวเมืองใด หัวเมืองหนึ่ง จะอ้าง
พยาน ผู้ซึ่งอยู่ในจังหวัด แล หัวเมือง
อื่นใดได้ ๆใด ก็ได้ ถ้าอยู่ในกรุง เทพ
ก็ได้ ก็ได้ ศาลหัวเมือง กระทำ ตาม
ความ ในมาตรา ๔๕ จะควร มีใบบอก ส่ง
ประเคิน ข้อ สืบพยาน ขอ ให้ศาล ใน
กรุง มังคัม สืบ ได้ แล ในระหว่าง หัว
เมือง ต่อ หัวเมือง จะมี หนังสือ เหวง
ความ กัน ไป ขอให้ กรรมการ เมือง ที่
พยาน อยู่ นั้น ช่วย สืบพยาน ให้ ๆ ได้
จำเลย นำกระดาษ ใน สืบ ๆ จะขอ
ให้ มังคัม ส่ง ทวิพยาน ออก ไป ชี้ศาล
ณหัวเมือง นั้น แต่ อย่างไร อย่างหนึ่ง
ก็ได้ ให้ โจทย์ จำเลย ปรึกษา ด้วยศาล
ได้ เช่น การ ปรึกษา ร่วม กัน แล มังคัม
ไป ความ ที่ ศาล จะ เห็น การสมควรแก่
การ ที่จะ ประโยชน์ นั้น แล คนอื่น ต้อง
ไว้ใจ ช่าง ทวิพยาน นั้น

หมวดที่ ๗

ว่าด้วย โทษลเมิดอำนาจ เจ้าพนักงาน

โทษลเมิดอำนาจ

เจ้าพนักงาน ๔ ประการ

มาตรา ๑๗ พระ เจ้าอยู่หัว ทรง แต่ง
ข้าราชการ ให้มีหน้าที่ รักษาบังคับ บัญ
ข้าราชการ ที่ ชอบด้วย กฎหมายนั้น ท่าน
ให้ทำตาม ข้อคำสั่ง คำบังคับ บัญชา ของ
เจ้าพนักงาน นั้น ถ้าแล ผู้ใด หลบ หลีก
ละเว้นหน้าที่ ซึ่ง ท่าน บังคับ ให้ ท่าน
กระทำ ก็ จัก ชี้ ไม่ยอม กระ ทำตาม
คำสั่ง บังคับ ที่ ชอบ นั้น ก็ กล่าว หลก
ลง เพศุบาย ด้วย ความเท็จ นำเจ้า
พนักงาน ก็ จัก ชี้ ขวาง เจ้า พนักงาน มี
ให้ กระทำการ ตามหน้าที่ อัน บังคับ ไว้
ตาม กฎหมาย แล ชอบด้วย ราช
การ ก็ ท่าน ว่า ผู้ นั้น ลเมิดอำนาจ
เจ้า พนักงาน อัน พระ เช่น เจ้า อยู่ หัว
ท่าน ทรง แต่งไว้ ให้ บังคับ ตาม กฎหมาย

โทษ ไม่ ทำการ

ตามหน้าที่อันมีกฎหมาย

มาตรา ๑๘ ผู้ใด ข้าราชการ ผู้มี
อำนาจ ตามกฎหมาย ได้ ออก หมาย เรียก
หมายนัด หมายจับแล้ว

- (๑) หลบ หลีกตนเสีย เพื่อจะไม่
รับหมายนั้น ก็
- (๒) ชักขวาง ผู้ถือ หมาย ไม่ให้ ส่ง
หมายนั้น ก็ได้
- (๓) ชักขวาง ไม่ให้ เจ้าพนักงาน บัง

หมาย ณ ที่แห่งใด ๆ ซึ่งยังมีค้ำไว้
ตามกฎหมาย ถ้าหยิบยกรื้อทำลายหมาย
อันใด ยักไว้ ณ ที่นั้นแล้วก็ดี

(๔) ชักขวางไม่ให้เจ้าพนักงานประ
ภาคโฆษณา ข้อความที่เข้าราชการ
ผู้มิอำนาจตามกฎหมาย ยังค้ำไว้
ประการใดก็ดี

(๕) ใ้รับแปลทราบดีหมายเรียกแล้ว
ทั้งไร ละเลยเสีย ไม่ไปใช้ด้วยตนเอง
ถ้าไม่ให้ผู้แทนตัวไป ในการที่ควร
แทน ความคำสั่ง คำหมายใดก็ดี

(๖) ใ้ไปแล้วตามคำสั่งคำหมาย
แต่กลับเสียก่อนเวลา ที่ควรจะ
กลับได้ก็ดี

(๗) ใ้รับหมายยังค้ำไว้สิ่งหนึ่งสิ่ง
สำคัญที่อยู่แก่ตน ๆ ทราบดีความแล้ว
แต่กลับละเลยเสีย ไม่นำหนังสือมา
ส่งแก่เจ้าพนักงาน ตามซึ่งท่านยังค้ำ
ไว้ในกฎหมายใดก็ดี

ผู้ใดกระทำผิด ละเมิดอำนาจเจ้า
พนักงานเช่นว่ามานี้ แต่ข้อใดข้อหนึ่ง
ให้ลงโทษสถานหนึ่ง ให้จำไว้ไม่เกิน
กว่าเดือน ๑ สถานหนึ่ง ให้ปรับเป็นพินัย
เป็นเงินไม่เกินกว่า ๕ ชั่ง สถาน
หนึ่งให้ลงโทษทั้งจำทั้งปรับด้วย ถ้า
หมายเรียก หมายนัดหมายยังค้ำไว้
เป็นหมายของผู้พิพากษา ในศาลสถิตย์
ยุติธรรม ผู้ใดกระทำผิดล่วงละเมิด
อำนาจศาลให้ลงโทษ สถานหนึ่ง
ให้จำไม่เกินกว่า ๑ เดือน สถานหนึ่ง

ให้ปรับเป็นพินัยหลวง เงินไม่เกิน
กว่า ๕๐ ชั่ง สถานหนึ่งให้ลงโทษ
ทั้งปรับทั้งจำด้วย ตามสมควร
แก่โทษนั้น

โทษไม่นำไม่พาไม่ได้ ข้อความ
ตามที่ยังค้ำไว้ในกฎหมาย

มาตรา ๔๕ มีบทว่าคิดจะกระทำ
ทุจริต ผิดต่อพระราชอำนาจ
ต่อพระราชกำหนดกฎหมายด้วยประการ
ใด ๆ ให้เป็นอันตราขันธ์ชีวิตมนุษย์
และทรัพย์สินของราษฎร ในจังหวัด
เขตรแขวงอำเภอ ที่ตนยังค้ำไว้คน
รักษา ๆ ในวรรคก่อน ผู้ใดรู้
ว่าเขาจะมิเหตุเกิดขึ้นก็ดี ถ้า
รู้แล้วว่า มีเหตุเกิดขึ้นก็ดี
แต่ตนมินำหนังสือที่ยังค้ำไว้ให้นำ
ข้อความมาบอกกล่าว ร้องเรียนต่อ
เจ้าพนักงานเป็นคำนี้ ในกำหนด
เวลาและ ณ ที่สถาน ซึ่งท่านยังค้ำไว้
ให้ทำตามกฎหมายนี้ ผู้ใดจงใจละ
เลยเสีย ไม่นำข้อความมา ร้องเรียนเสนอ
ทั้งท่านยังค้ำไว้ให้ลงโทษ สถาน
หนึ่งให้จำไว้ไม่เกินกว่าเดือน ๑ สถาน
หนึ่ง ให้ปรับเป็นพินัยเงินไม่เกิน
กว่า ๕ ชั่ง สถานหนึ่งให้ลงโทษทั้ง
ปรับทั้งจำด้วย ถ้าแลข้อความที่
ผู้นั้นจะพื้งนำมา ร้องเรียนบอกกล่าว
นั้น เป็นการเพื่อที่จะชื้อกัน คนทำผิด
คิดร้ายอันมิไทย ให้ลงโทษแก่ผู้
จงใจละเลย ไม่นำความมาแจ้งต่อเจ้า

พนักงานนั้น สถานหนึ่ง ให้ จำ ไม่ เกิน
กว่า ๖ เดือน สถานหนึ่ง ให้ ปรึช เป็น
พินัยหลวงเงิน ไม่เกินกว่า ๑๐ ซึ่ง สถาน
หนึ่ง ให้ ลง โทษ ทั้ง ปรึช ทั้ง จำ ด้วย

โทษไม่ช่วยข้าราชการ

ตามหน้าที่ บังคับไว้ ใน กฎหมาย

มาตรา ๕๐ ผู้ใด อื่น มีหน้าที่ ทำ
บังคับไว้ ตามกฎหมาย (ทั้งมี คน ทั้ง
ไฟ ให้ ช่วย ด้วย ผู้ร้าย คน คุก คน ฝรั่ง
ให้ ช่วย เจ้าพนักงาน รับ กุม คน รับ
ต่อสู้ เจ้าพนักงาน ทำ การ ใน หน้า ที่ ให้
ช่วย บังคับ ภัย ต่อสู้ แล เกิด โจร ปล้น
สภมภ์ ใน ชาว บ้าน ทาง วัด ที่ คน อยู่ ให้
ช่วย ต่อสู้ โจร ผู้ร้าย คน เปน คน) ผู้
จึง ใจ ละเลย เลี่ยง ไม่ ช่วย ข้าราชการ
ใน เวลา ที่ ควร ช่วย ให้ สำ เร็จ การ ตาม
หน้าที่ นั้น มี โทษ สถานหนึ่ง ให้ จำ ไว้
ไม่ เกิน กว่า เกือบ ๑ สถานหนึ่ง ให้
ปรึช เป็น พินัยหลวงเงิน ไม่ เกิน กว่า ๒ ซึ่ง
สถานหนึ่ง ให้ ลง โทษ ทั้ง ปรึช ทั้ง จำ ด้วย
ถ้า แล การ ที่ ควร ช่วย นั้น เช่น ไป เพื่อ
ประ โยชน์ ที่ จะ บังคับ ตาม คำ สั่ง คำ บัง
คับ ของ ศาล ศาล ติดยุติธรรม ให้ สำ เร็จ
ก็ ก็ ๆ เพื่อ จะ บังคับ ไม่ ให้ คน ทำ
ความ ผิด ร้าย ๆ เพื่อ จะ ปรวบรวม
คน วิวาท ต่อสู้ กัน ก็ ก็ ๆ เพื่อ จะ รัย
กุม คน ที่ ค้าง พ้อง ว่า ทำ ความ ผิด ร้าย
ๆ คน ที่ คน คุก ฝรั่ง ก็ ก็ ให้ มี
โทษ แต่ ผู้ ที่ ละ เว้น ไม่ ช่วย นั้น สถาน
หนึ่ง ให้ ปรึช เป็น พินัย ไม่ เกิน กว่า ๕ ซึ่ง

สถานหนึ่ง ให้ จำ ไม่ เกิน กว่า ๖ เกือบ
สถานหนึ่ง ให้ ลง โทษ ทั้ง ปรึช ทั้ง จำ ด้วย

โทษชดเชย ไม่ทำ

ตาม กฎหมาย ท่าน บังคับไว้

มาตรา ๕๑ ผู้ใด (๑) จับ ขึ้น ไม่
กระทำ สำ ระ ชีฐ ใน สภามวลตัว ๆ ๆ กระ
ทำ ปฏิญาณ เพื่อ ให้ การ ตามจริง ใน
เวลา ที่ ข้าราชการ อื่น มีหน้าที่ สมควร
บังคับแล้ว ให้ กระทำ ก็ ก็

- (๒) ๆ ชดเชย ไม่ ต่อ ย คำ ถาม ที่ ข้าราชการ
ทราบ ได้ ตาม ตาม กฎหมาย ก็ ก็
- (๓) ๆ ชดเชย ไม่ ลง ชื่อ ใน คำ ให้
การ อื่น ๆ อื่น ซึ่ง ที่ คน ให้ ให้ การ
ไว้ นั้น ใน เวลา ที่ ข้าราชการ ผู้ มีหน้าที่
อันสมควร นั้น ได้ บังคับ แล้ว ก็ ก็ ผิด ด้วย
ประการ ที่ กล่าว มา นี้ แต่ ชดเชย ไม่ ชดเชย
ให้ ลง โทษ สถานหนึ่ง ให้ จำ ไว้ ไม่ เกิน
กว่า ๖ เกือบ สถานหนึ่ง ให้ ปรึช เป็น พินัย
เงิน ไม่ เกิน กว่า ๑๐ ซึ่ง สถานหนึ่ง ให้
ลงโทษ ทั้ง ปรึช ทั้ง จำ ด้วย

โทษบอกแจ้ง ความ

ด้วย คำ เท็จ ต่อ เจ้าพนักงาน

มาตรา ๕๒ ผู้ใด สัน ทาน บังคับ ไว้ ตาม
กฎหมาย ให้ นำ ความ มา บอก แต่ เจ้า
พนักงาน ตามหน้าที่ นั้น นำ ความ เท็จ
มา บอก กล่าว ว่า เช่น จริง โดย คน รู้
แล้ว ๆ มี เหตุ เช่น ที่ ควร เชื่อ ได้
แล้ว ว่า เป็น คำ เท็จ นั้น พิจารณา เป็น
สำคัญว่า ผู้ นั้น แล สัน เหา คำ เท็จ เพศ ขา ย
หลุด หลวง เจ้าพนักงาน ท่าน ให้ ลง โทษ

สถานหนึ่ง ให้จำไว้ไม่เกินกว่า ๖ เดือน
 สถานหนึ่ง ให้ปรับ เป็นพินัย เงิน ไม่
 เกินกว่า ๑๐ ชั่ง สถานหนึ่ง ให้ลงโทษ
 ทั้งปรับทั้งจำด้วย ๑) แล ข้อความ
 ที่ตกลงแล้ว เห็น เป็นไปเพื่อจะ
 บังคับคนทำผิดร้าย ก็ให้ลงโทษ
 ผู้กล่าวเท็จ ๒) หลอด ลวง เจ้าพนักงาน
 งานนั้น สถานหนึ่ง ให้จำไว้ไม่เกิน
 กว่า ๒ ปี สถานหนึ่ง ให้ปรับ เป็นพินัย
 ทั่วคน สถานหนึ่ง ให้ลงโทษ ทั้งปรับ
 ทั้งจำด้วย

โทษแห่งความเท็จ

ต่อข้าราชการ ด้วย ประสงค์ จะ ชัก
 ให้ข้าราชการ ใช้อำนาจ ผิดกฎหมาย
 มาตรา ๕๓ ผู้ใดจงใจ แล ความด้วย
 คำเท็จ ด้วย ประสงค์ จะ หลอด ลวง
 ด้วย ถล ขอบาย ให้ข้าราชการ ใช้อำนาจ
 ตามกฎหมาย ที่ จะ ทำให้ ผู้อื่นเสียหาย มีที่
 ๑) ประสงค์ จะ หลอด ลวง ด้วย ถล ขอบาย
 ให้ข้าราชการ กระทำ ก้าว ที่ ไม่ควร
 จะทำ ๒) จงใจ เว้น การ ที่ ไม่ควร จะ ละ
 เว้น นั้น เสีย ก็คือ ผิดด้วย ประการ นั้น
 ให้ลงโทษ สถานหนึ่ง ให้จำไว้ ไม่
 เกินกว่า ๖ เดือน สถานหนึ่ง ให้ปรับ
 เป็นพินัย เงิน ไม่ เกินกว่า ๑๐ ชั่ง สถาน
 หนึ่ง ให้ลงโทษ ทั้งปรับ ทั้งจำด้วย

โทษบอกแจ้งความ

เท็จ ใน เวลา ที่ สยามทวิ แล
 มาตรา ๕๔ ผู้ใดบอกแจ้งความแก่
 ข้าราชการ ใน เวลา ที่ ไม่ควรทำ สัจ

ข้าราชการ สยามทวิ แลด้วย คำเท็จ แลคำ
 ซึ่ง คนอื่น แล มีเหตุควร เชื่อว่า เป็น คำเท็จ
 แล คำ ซึ่ง คนไม่ เชื่อว่า เป็น ความจริง
 เช่นนี้ ให้ลงโทษ สถานหนึ่ง ให้จำ
 ไว้ ไม่ เกินกว่า ๓ ปี สถานหนึ่ง ให้
 ปรับ เป็นพินัย เงิน ไม่ เกินกว่า ๓๐ ชั่ง
 สถานหนึ่ง ให้ลงโทษ ทั้งปรับ ทั้งจำด้วย

โทษชักชวน ไม่ทำตาม
 คำสั่ง คำบังคับ ข้าราชการ

มาตรา ๕๕ ผู้ใด (๑) จงใจชัก
 ชวน ข้าราชการ กระทำการ ความ
 นานา ที่ ท่าน บังคับไว้ ก็คือ

(๒) ชักชวน ข้าราชการ ผู้มี
 อำนาจ ตามกฎหมาย ไม่ให้ช่วย ทรมาน
 สมบัติ ตาม คำสั่ง เจ้าพนักงาน ผู้มี
 ที่ ก็คือ ผิดด้วย ประการ นั้น พิจารณา เป็น
 ลัทธิให้ลงโทษ สถานหนึ่ง ให้จำไว้ไม่
 เกินกว่า ๓ เดือน สถานหนึ่ง ให้ปรับ เป็น
 พินัย เงิน ไม่ เกินกว่า ๕ ชั่ง สถานหนึ่ง ให้ลง
 โทษ ทั้งปรับ ทั้งจำด้วย

โทษชักชวนต่อสู้

ข้าราชการ ผู้มีอำนาจ ตามกฎหมาย
 มาตรา ๕๖ ผู้ใดชักชวนต่อสู้ ขา
 ราชการ ผู้มีอำนาจ ตามกฎหมาย ในเวลา
 ที่ ไป ดायกับคดีอาชญากรรม สมบัติ ที่ไม่ควร
 ชักนั้น ให้ลงโทษ สถานหนึ่ง ให้จำไว้
 ไม่ เกินกว่า ๖ เดือน สถานหนึ่ง ให้ปรับ
 เป็นพินัย เงิน ไม่ เกินกว่า ๑๐ ชั่ง สถานหนึ่ง
 ให้ลงโทษ ทั้งปรับ ทั้งจำด้วย

โทษ ชักคำ สั่ง คำบังคับ

คำชักสิน ของ ข้าราชการ

มาตรา ๕๓ ผู้ใดจงใจไม่ทำตามคำสั่ง คำ
 บังคับ คำ ชักสิน อัน ข้าราชการ ผู้ มี อำนาจ
 ใต้ สั่ง ตาม กฎหมายนั้น ถ้า การ ที่ ชัก เสีย
 ไม่ ทำตาม คำ สั่ง นี้ เป็น เหตุ ที่ จะ ทำให้
 เกิด การ ชักข้อ ใน หน้า ที่ นั้น ๆ ภาย ใต้ เสีย
 หาย ถึง ผู้ ที่ ทำน ใช้ นั้น ด้วย ให้ ลง โทษ ๕
 ชัก คำ สั่ง นั้น สถาน หนึ่ง ให้ จำ ไว้ ไม่เกิน
 กว่า ๑ เดือน สถาน หนึ่ง ให้ โทษ ไม่เกิน
 กว่า ๒ ชั่ง สถาน หนึ่ง ให้ ลง โทษ ทั้ง ปรีย
 ทั้ง จำ ด้วย แต่ ถ้า การ ที่ ชัก ขึ้น นั้น เป็น
 เหตุ ที่ จะ ทำให้ เกิด วิวาท ๆ ภาย ใต้ เป็น ภัย อันตราย
 แก่ ชีวิต ร่ม นุชย ๆ ภาย ใต้ ลาย ความ ผิด ผล
 แต่ ึ่ง ๕ ระ ชุม ชุม ทั้ง ปรีย ท่าน ให้ ลง โทษ
 แก่ ผู้ ที่ ชัก คำ สั่ง นั้น สถาน หนึ่ง ให้ จำ ไว้
 ไม่เกิน กว่า ๖ เดือน สถาน หนึ่ง ให้ ปรีย เป็น
 หนี้ เงิน ไม่เกิน กว่า ๑๐ ชั่ง สถาน หนึ่ง
 ให้ ลง โทษ ทั้ง ปรีย ทั้ง จำ ด้วย

โทษ ชู้เงิน ข้าราชการ

มาตรา ๕๔ ผู้ใด ชู้เงิน จะ กระทำ ร้าย แก่
 ข้าราชการ ๆ แก่ ผู้ ใด ผู้ หนึ่ง ซึ่ง เป็น ที่ เชื่อ ใ
 ว่า เกี่ยว ข้อง ด้ว ข้าราชการ นั้น เพื่อ จะ ชัก พา
 ให้ ข้าราชการ นั้น กระ ทำ การ อัน ใ ใ ใ ใ
 ๆ ใ ใ ใ ใ ใ ใ จาก ราชการ อัน ใ
 อัน หนึ่ง ซึ่ง เป็น หน้า ที่ ของ ข้าราชการ ผู้ นั้น
 ท่าน ให้ ลง โทษ แก่ ผู้ ชู้เงิน นั้น สถาน หนึ่ง
 ให้ จำ ไว้ ไม่เกิน กว่า ๒ ปี สถาน หนึ่ง ให้
 ปรีย เป็น หนี้ เงิน ไม่เกิน กว่า ๒๐ ชั่ง สถาน
 หนึ่ง ให้ ลง โทษ ทั้ง ปรีย ทั้ง จำ ด้วย

โทษ ชู้เงิน ผู้อื่นไม่ให้ฟ้องร้อง

มาตรา ๕๕ ผู้ใด ชู้เงิน ว่า จะ กระทำ ร้าย
 เพื่ง จะ ชัก นำ ให้ ผู้ หนึ่ง ผู้ ใ ใ ใ ใ
 การ ที่ จะ ฟ้อง ร้อง กล่าว ใ ใ ใ ใ
 เพื่ง ที่ จะ ใ ใ ใ ใ ความ ใ ใ ใ ใ
 ตาม กฎหมาย อย่าง ใ ใ ใ ใ ก็ ใ ใ ใ ใ
 โทษ แก่ ผู้ ชู้เงิน นั้น สถาน หนึ่ง ให้ จำ ไว้
 ไม่เกิน กว่า ๑ ปี สถาน หนึ่ง ให้ ปรีย เป็น
 หนี้ เงิน ไม่เกิน กว่า ๑๐ ชั่ง สถาน หนึ่ง
 ให้ ลง โทษ ทั้ง ปรีย ทั้ง จำ ด้วย

หมวดที่ ๘

ว่าด้วยโทษที่เกี่ยว

ข้องกับการรับพยาน

อำนาจคำพยาน

มาตรา ๖๐ ผู้ใด อัน ท่าน บังคับ ไว้ ให้
 กล่าว ความ ใ ใ ตาม กฎหมาย โทษ ที่ ใ ใ
 กระ ทำ สัจ ราชการ สาขาล แล้ว ก็ ใ ใ โทษ ที่
 ใ ใ กระ ทำ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ว่า
 จะ กล่าว ความ ใ ใ ใน เรื่อง ใ ใ ใ ใ ผู้ นั้น
 ใ ใ ความ อย่าง ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ
 กล่าว ๆ ใ ใ ใ ใ ใ ใ อัน เป็น ความ
 ใ ใ เป็น ข้อ ที่ ผู้ นั้น ใ ใ แล้ว ๆ ใ ใ ว่า
 เป็น ใ ใ ๆ ผู้ นั้น ไม่ เชื่อ ว่า เป็น ความ ใ ใ
 ใ ใ ท่าน ว่า ผู้ ใ ใ อำนาจ คำพยาน

กระทำพยานเท็จ

มาตรา ๖๑ ผู้ใด ก่อเหตุให้เกิดให้มี
 ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ๆ ใ ใ ๆ ใ ใ ใ ใ
 ๆ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ
 ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ
 ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ ใ

โดยมีประสงค์ว่าเหตุ แกร เช่นนี้ เพื่อ จะได้
 ขวากฎ ใช้เป็น พยาน ใน ศาล ๆ ใน ที่ แห่ง
 โทษ อันจะ มาถึง เฉพาะ หน้า เจ้า พนักงาน
 งาน ผู้ พิจารณา คดี ๆ เพื่อ เป็น พยาน
 สำหรับ อนุญาต โทษ การ ๆ ๆ คน กลาง จะ
 โทษ พิจารณา คดี คำ พยาน นั้น จะ เป็น เหตุ
 ให้ ผู้ พิจารณา เห็น ความ ผิด ไป จาก ความ
 จริง ใน ส่วน แล ข้อ ใจ ความ นั้น
 โทษ จึง นี้ ท่าน ว่า ผู้ นั้น เป็น ผู้ กระ ทำ พยาน เท็จ

โทษ จำ พยาน เท็จ
 แต่ กระ ทำ พยาน เท็จ

มาตรา ๖๒ ผู้ โทษ จำ พยาน คำ พยาน เบิก
 ความ เท็จ ๆ ๆ กระ ทำ พยาน เท็จ เพื่อ บัง
 โยชน์ สำหรับ ใช้ ใน การ พิจารณา คดี แห่ง ศาล
 ใน ชั้น โทษ ๆ พิจารณา เป็น สักดิ์ ให้ ลงโทษ
 ผู้ นั้น สถานหนึ่ง ให้ จำคุก ไว้ ไม่เกิน กว่า
 ๓ ปี แล้ว ให้ ปรับ เป็น พันยี่ ด้วย ถ้า แล จำ
 พยาน คำ พยาน แต่ กระ ทำ พยาน เท็จ ใน ที่ ชั้น
 นอก จาก การ พิจารณา คดี เช่นนี้ ให้ มี โทษ
 จำไว้ ไม่เกิน กว่า ๓ ปี แล ปรับ เป็น พันยี่ ด้วย

โทษ จำ พยาน คำ พยาน แต่ กระ ทำ
 พยาน เท็จ เพื่อ ให้ ผู้ ไม่มี ผิด ต้อง ราช ทัด จัก
 มาตรา ๖๓ ผู้ โทษ จำ พยาน ใน คำ พยาน
 เบิก ความ เท็จ ๆ ๆ กระ ทำ พยาน เท็จ ให้ ใช้
 ใน กระ ขวน พิจารณา หมาย จะ ให้ ผู้ ที่ ไม่มี
 ผิด ต้อง ภัย ราช ทัด จัก เป็น ออก ฤช ฐ โทษ ถึง
 วย ราช บาก วั ประ พาส ชี วิ ตระ ก คี ๆ ๆ ให้ ต้อง
 ภัย ราช ทัด จัก เป็น มหัน ต โทษ ต้อง อาญา
 จำ รง ต้อง แล เหตุ พล ก คี น ฐาน ภัย ประ
 หาร ใด ๆ แล ผู้ ที่ ทำ ผิด มิ ใด นั้น ต้อง วย

โทษ แต่ อย่าง ใด อย่าง หนึ่ง เช่น กล่าว มา แล้ว นี้
 เพราะ เหตุ คำ จำ พยาน แห่ง พยาน แต่ คำ มี
 กระ ทำ พยาน เท็จ ชี ไร นี้ ท่าน ให้ ลงโทษ
 แต่ พยาน เท็จ นี้ สถาน หนึ่ง โทษ ที่ ผู้ ไม่มี
 ผิด ใด ภัย มิ น โทษ ให้ กระ ทำ แก่ มิ น
 นี้ สถาน หนึ่ง ให้ จำไว้ ใช้ ราช การ หนัก
 ๑๐ ปี สถาน หนึ่ง ให้ จำไว้ ใช้ ราช การ หนัก
 เพียง ๘ ปี อย่าง หนึ่ง แล้ว ปรับ เป็น พันยี่ ด้วย
 สถาน หนึ่ง ให้ ทวน ภัย มิ หว ย ๕๐ ที แล้ว
 ปรับ เป็น พันยี่ ตาม uly ความ โทษ ทั้ง นี้ กระ
 สถาน ใด ให้ แล แต่ สถาน หนึ่ง

การ ปรับ โทษ ผู้ กระ ทำ ผิด
 ล่วง ต เมื่ ก พระ ราช บัญ ญี ติ นี้

แต่ เหตุ ที่ ควร ตก ภัย บัง ษณ โทษ ให้ ภัย ลง
 มาตรา ๖๔ มรร ต โทษ ต่าง ๆ ซึ่ง ศาล
 จะ วาง บท ปรับ ผู้ กระ ทำ ผิด ล่วง ต เมื่ ก พระ ราช
 บัญ ญี ติ นี้ ทั้ง ใด กำหนด ไว้ ใน มาตรา ๔๕
 มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๒
 มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๖
 มาตรา ๕๗ มาตรา ๕๘ มาตรา ๕๙ มาตรา ๖๐
 แต่ มาตรา ๖๓ มี โทษ จำคุก ๆ ทราง ไม่
 เกิน กว่า เท่า นี้ เช่น ไม่ เกิน กว่า เท่า
 นี้ ที่ ๆ ปรับ โทษ เป็น เงิน ไม่ เกิน กว่า เท่า
 นี้ ซึ่ง ๆ ๆ ๆ นี้ ให้ พึง เข้า ใจ ว่า ไม่ จำ
 เป็น ที่ ศาล จะ ต้อง วาง โทษ ผู้ กระ ทำ ผิด
 ให้ เต็ม ตาม กิ เหน ต จึง กล่าว ไว้ ใน มาตรา
 เหล่า นี้ ทุก เรื่ ง แล เว้น ไว้ แต่ ศาล พิจารณา
 ฤ โทษ ลอย ภัย ต้อง แท เห็น ว่า ความ ผิด
 ชอง ผู้ กระ ทำ การ ล่วง ต เมื่ ก พระ ราช บัญ ญี ติ นี้
 มี ภัย หนัก มาก ไม่มี เหตุ อัน สมควร ภัย

ใด ที่ ระลกลย์ชงแผ่น โทษ ให้น้อย ลง
ได้ แล้ว ก็ควรที่ ศาล จะ วาง โทษ ลงเต็ม
ตามที่ ได้ กำหนดไว้ ใน มาตรา เหล่า นั้น
จึง ทุกประการ

มูล เหตุ ซึ่ง ศาล ควร พิเคราะห์ ใคร่ ครวญ
ดู ใน การ ลก ษณ์ ชงแผ่น โทษ ผู้กระทำความผิด
โดยทาง กระตม นั้น มีดังนี้ จะ กล่าว ต่อไปนี้ คือ

(๑) ผู้กระทำความผิด ไม่ได้ตั้งใจ
ที่จะ ทำ การ ผิด โดยแสดง อาการ อย่างใด
อย่างหนึ่ง

(๒) ผล ของ การ ผิด ซึ่ง ผู้กระทำความผิด
ได้ ทำ ลง แล้ว นั้น ไม่ สู้ ใหญ่ หลวง ถึง กับ
ให้เป็น กับ ชนิตราย เกือกร้อน แก่ คน อื่นมา

(๓) การ ผิด ซึ่ง ผู้กระทำความผิด ทำ ลง
นั้น เป็น ครั้ง แรก คราว แรก โดย มิได้ รู้ สึก
ว่าการ ที่ ตน กระทำ ลง นั้น เป็น การ ผิด หา
ใช่ ครั้ง ที่ สอง ที่ สาม มิใช่

เมื่อ ศาล พิพากษา ทัณฑ์ สิ้น วางโทษ ผู้
กระทำความผิดลง ลงเมิต พระ ราชบัญญัติ นี้ แล้ว
ก็ให้ ชั่งกับ ให้ เจ้า พนักงาน กระทำโทษ ตาม
คำ พิพากษา ทัณฑ์ สิ้น โดยเต็ม จึง ทุกประการ
เว้นไว้ แต่ ฝ่าย ผู้กระทำความผิด ขอ ทูลลา พ้อง
อุทธรณ์ คำ พิพากษา ทัณฑ์ สิ้น เท่านั้น ก็ให้
ศาล ลง การ ทำ ไร ก่อน ใน ระหว่าง
เวลา กำหนด พ้องอุทธรณ์ อนึ่ง ถ้า ศาล อุทธรณ์
วินิจฉัย เห็น ว่า คำ พิพากษา ทัณฑ์ สิ้น ของ ศาล
ซึ่ง ต้อง อุทธรณ์ นั้น ถูก ต้อง ชอบ กวีย
กฎหมาย แล ทวง ษณ์ ชงแผ่น นี้แล้ว ผู้กระทำความ
ผิด มิใช่ ผู้ชด ษณ์ สมควร จะ มา พ้อง อุทธรณ์
นอกจาก ความ เจตนา ที่ จะ ประวิง ไว้ ให้ เห็น

ซ้ำทั้งนี้ ก็ให้ ศาล อุทธรณ์ วางโทษ เพิ่มเติม
ลงไว้ อีก ใน ส่วน ที่ ศาล ซึ่ง ต้อง อุทธรณ์
ลก ษณ์ ชงแผ่น ไว้ ๆ ใน โทษ ศาล ใด สถาน หนึ่ง
ซึ่ง ศาล ซึ่ง ต้อง อุทธรณ์ ไม่ ใ้ วาง ไว้
แก่ เข็ม ตาม แก่ ศาล อุทธรณ์ จะ เห็น สมควร

หมวดที่ ๗

ว่าด้วยกฎหมาย เดิมซึ่งยังคง
ให้ ใช้ ต่อไป ยกเอา มา รวมไว้ใน พระ
ราช บัญญัติ นี้ ด้วย

ใน ลักษณะ รบ พ้อง

๑ มาตราหนึ่ง ตระลาการ ทัณฑ์ ข้อ
ประเค้น ไปโดย อ่าง คู่ความ นำ ตระลาการ
ไป ผะเชิญ แล คู่ความ ผู้ อ่าง มิ ใ้ นำ ไป ถึง
สถานที่ พยาน อยู่ ไป ถึง แต่ กลาง ทน ทาง
ผู้ อ่าง พา ตระลาการ กลับ คิม มา ทว่า ว่า มิ
ชอบ พยาน มี ผู้ อ่าง มิ ใ้ ลง แต่ มี จึง พา
ตระลาการ กลับ คิม มา ให้ กะ ลา คิม เป็น พิ
๒ มาตราหนึ่ง ตระลาการ ทัณฑ์ ข้อ
ประเค้น ให้ คู่ความ นำ ตระลาการ ไป ผะเชิญ
โดย อ่าง แล ตระลาการ ย่อม ใ้ ผะเชิญ • มี
คู่ความ โจทก์ กิติ จำเลย กิติ หลีก หลีก ลก ลก
ไป สู่หา เจรจา ชัก ช่อม ย่อม แผลง บน ขาน
พยาน ของ มี ผู้ อ่าง เอง ให้ รบ กิติ แล ฝ่าย
ผู้ มิ ใ้ อ่าง รู้ ว่า ผู้ใด จะ เป็น พยาน ฝ่าย
ข้าง หนึ่ง แล้ว ไป สู่หา ชัก ช่อม ย่อม แผลง
บน ขาน พยาน ข้าง ผู้ อ่าง มิ ใ้ รับ กิติ
ตระลาการ มิ ใ้ ผะเชิญ จับ ใ้ ผะ ออก แก่
ตระลาการ กิติ ต่อ หน้า สภา ตระลาการ กิติ
ลย ตระลาการ กิติ จึง ใ้ เอา คม มี ผู้ อ่าง

ข้อม แปลง ขน ขาน พยาน เป็น แพ้ แก่ สำนวน
 ถ้า โทษ จำเลย ได้ ญาติ พี่น้อง ผู้คน ลูกเมีย
 เขา หนังสือมาให้ ทวิ พย สี่ ชะระ ไป ชัก ช้อม
 ขน ขาน พยาน ให้ พยาน หลอย มิให้ พย
 ทวิ กิติ ให้ พยาน รัย โดย อ่าง กิติ
 มิ ให้ รัย กิติ ทำ กล อนุบาย ว่า ฝ่าย
 ช้าง หนึ่ง ให้ ขน ขาน ชัก ช้อม ย้อม แผลง
 พยาน พิจารณา เป็น สัตย์ ให้ เขา ผู้ ไซ้ ให้
 ขน ผู้ ให้ ทำ กล อนุบาย เป็น แพ้ แก่ สำนวน
 ส่วน พยาน ผู้ รัย สีน ข้าง สีน ขน นี้ ถ้า เนื้อ
 ความ ซึ่ง ทา กัน เป็น แต่ ข้าง มิ โทษ ให้ รัย
 โทษ พยาน ลา หนึ่ง ตาม ขัน ตาค กิติ ถ้า เป็น ความ
 มหิ ค โทษ ให้ รัย โทษ พยาน สถาน หนึ่ง
 ทวิ คุณ เป็น พินัย หลวง โทษ พระ ราช ฤทธิ กิติ
 ๓ มาตรา หนึ่ง ถ้า โทษ จำเลย
 แล บุตร ภรรยา ญาติ พี่น้อง พวก พ้อง ฝ่าย โทษ
 ฝ่าย จำเลย ไป สู ทา เจรจา ทวิ พยาน ฝ่าย
 โทษ กิติ ฝ่าย จำเลย กิติ ฝ่าย ช้าง หนึ่ง
 จัย ไท้ สืบ สวน เป็น สัตย์ ว่า ไป สู ทา เจรจา
 ทวิ พยาน แต่ มิให้ ปรากฏ ออก จ้อ ความ
 ว่า ชัก ช้อม ประการ ไท้ อย่า เพื่อให้ เขา
 เนื้อ ความ เป็น แพ้ ก่อน ให้ สืบ ตาม พยาน
 ว่า มา เจรจา ว่า กล่าว หนึ่ง ประการ ไท้ ถ้า
 พยาน สมด สาบาล ให้ การ ว่า ทวิ ความ มา
 ชัก ช้อม ขน ขาน ให้ พยาน รัย กิติ มิให้ พยาน
 รัย กิติ ให้ เขา เนื้อ ความ ผู้ ชัก ช้อม ขน
 ขาน เป็น แพ้ แก่ สำนวน ถ้า คู่ ความ มิ
 ไท้ ไซ้ ไท้ ลูก เมีย ญาติ พี่น้อง พวก พ้อง
 ไป ขน ขาน ชัก ช้อม พยาน ทาก ว่า ญาติ พี่
 พ้อง พวก พ้อง กลวิ ความ จะ แพ้ ไป ขน ขาน

ชัก ช้อม พยาน แต่ อำเภอ ใจเอง ให้ เขา ทวิ
 ผู้ ชัก ช้อม มา รัย โทษ ความ รัย เป็น พินัย
 หลวง แล พยาน นี้ ให้ ยก เลี้ย แล กิติ ซึ่ง ทวิ
 มิให้ ชัก ช้อม มั้น ให้ รัย รัย คัม รัย ขาง แล
 ๔ มาตรา หนึ่ง ผู้ มิ คิติ อ่าง สัก ชี พยาน
 ๕ มาตรา หนึ่ง คิติ ประเด็น คู่ ความ นำ ๖ มาตรา
 ไป ๗ มาตรา หนึ่ง คำ โทษ อ่าง แล ๘ มาตรา
 ๑ มาตรา พยาน โดย ประเด็น พยาน ให้ การ ซาก
 ชัก ช้อม ช้อ ประเด็น มิ แจ้ง กิติ พยาน ให้ การ
 แก่ ค้าน พยาน อีก เนื้อ หนึ่ง อยู่ แล โทษ
 กิติ จำเลย กิติ สอน แนะนำ ช้อ ความ
 ให้ พยาน พัง ให้ ปรากฏ ออก ช้อ เนื้อ ความ
 ว่า ชัก ช้อ เป็น ฉนั้น ช้อ หนึ่ง เป็น ฉนั้น ประการ ไท้
 เมื่อ สัก ช้อ ๗ มาตรา สืบ ๘ มาตรา อยู่ หนึ่ง
 ๙ มาตรา ไท้ ขน แก่ ไท้ ๑๐ มาตรา กิติ
 เขา กิติ ช้าง มั้น ผู้ สอน แนะนำ เป็น แพ้ แก่
 สำนวน
 ๑๑ มาตรา หนึ่ง ผู้ มิ ๑๒ มาตรา หนึ่ง นำ ๑๓ มาตรา
 ๑๔ มาตรา ไป ๑๕ มาตรา พยาน โดย อ่าง พยาน ออก มา
 ถึง สัก ช้อ ที่ ควร แล มั้น ผู้ อ่าง กิติ มั้น
 ผู้ มิ ไท้ อ่าง กิติ มิให้ ออก อ่าง ปาก แนะนำ ช้อ
 เนื้อ ความ สอน พยาน พวก พ้อง มั้น
 ผู้ มิ คิติ ซึ่ง ไป ทวิ ทั้ง ๒ ฝ่าย ออก ช้อ ความ
 ว่า กล่าว แก่ พยาน ประการ ไท้ เมื่อ พยาน ยัง
 มิให้ สาบาล ทวิ กิติ ไท้ สาบาล ทวิ แล ให้
 การ อยู่ กิติ ทำ ว่า มั้น แล รัย จะ ให้ พยาน
 หลวง ลิม ให้ ออก ๑๖ มาตรา ความ ๑๗ มาตรา
 ผู้ว่า แล ๑๘ มาตรา สืบ ๑๙ มาตรา ให้ พยาน
 อยู่ ไท้ พยาน ๆ จะ ไท้ ถ้า ฤทธิ ว่า กล่าว แก่
 กิติ หนึ่ง ๒ มาตรา

มาทราหญิง ผู้มีชรรดกที ทั้งสอง
 อังคณาภินิหารภาพ ครอบงอมเกิดบัง
 งามเกิน ทั้งสองรัก ครอบงอม คัก ประคอง
 มงคงอริ สืบความ สืบกันสอง ไร้นักก็
 จักยอมก็จัก อธิบายความ พะธมกัน ให้กค
 ณาภินิหาร ผู้มีชรรดกที ให้ เขาคักผู้ซึ่ง
 มิใช่คิด ใจทัพ เช่นจริง

มาทราหญิง ผู้มีชรรดกที ทั้งสองนำ
 ครอบงอมไปมาในอณูสถาน ไร้นักก็ พยาน
 จักยอมก็ รักกัน ไร้นักผู้รัก คำรามพยาน
 ว่า พระศาสดาพยาน ไร้นักต้องจำจง
 ปรียไทมซิม เข็มเขม ไร้นัก วิวาษ ขาทว
 จะเอา เพชร ฟ้า เวศเสนาบ้าน นามพัน ชู
 คำพิณ คัดงอใน ประการ ไค ๆ จะ ได้
 หมาย ของ มังกรอริชรรดกที มังกรก็ และชู
 ไร้นักก็ พยาน นามข้างหนึ่ง ไร้นัก ได้
 ไร้นักก็ นาม วามันเทจ ให้เอา ส่วน
 ไร้นักผู้รักกัน ไร้นักพยาน เป็นแท้ แต่ผู้มี
 ไร้นักผู้รักกัน ไร้นักพยาน ตามพระวราชฤทธิกา

มาทราหญิง ผู้มีชรรดกที ทั้ง
 สอง คน อังคณาภินิหาร ตนเอง พยานมิวั
 สมคำคน ๆ จะระ ต่อพยาน ของคนถึง
 พิณพิณอีกง่า ท่าน ว่ามิ ไท้มีน พัง
 พิณพิณ อังคณาภินิหาร ท่าน ให้กค เขา คัก มีน
 เป็นแท้ มิใช่ ไร้นักผู้รัก สืบ ไป เลข เทศ
 ไค อังคณาภินิหาร เทศ มีนจน แก่ พยาน

ในอณูสถาน

ซึ่งได้ ผู้มีชรรดกที มาทราภินิหาร เล็ง
 คุ คำ ขณอนัน ไร้นักผู้รักตาม ครอบงอ
 ครอบงอม ให้ไร้นัก ผู้มีชรรดกที ระ ทั้งสองให้

ซึ่ง ได้ซึ่ง เขา คำพยาน แก่ที่ อันจริง
 ไค เพื่อความ ประการ ไค จึงให้ เล็งดู
 คำพิณพิณ พยาน แต่ ให้ ผู้พิพากษา สืบ
 สัก ชัยญาณุกพันใน อารมณ พิจารณา
 คุ ไท้น อัน ไท้น อัน น้อย เอ็นมี ใน ภาย
 ใน ภาย นอก สรรพการ แต่ง ออกมาภาพ
 ให้แจ้ง ใน ชัยญาณุกพัน แล้วจึง ให้ตั้ง
 ใจ ปลง พัง คำพยาน ฆนิก อย่านัก
 อังคณาภินิหาร อัน เป็น ขาปี แต่ พิจารณา
 ว่า กล่าว ประกอบด้วย ชัยญาณุกพัน เอ็น
 อย่านัก ให้ เกลาะ แหละ ปาก เขา จึงระสม
 เช่น ไท้น ใน ที่พิพากษา ปรียคัก ทั้งระ
 มั่น จะ ว่า กล่าวพิพากษา เพื่อความ คัก
 ทั้งระนั้น ให้ เล็งดู ใน คำพยาน แอ
 ทาง ความ ให้ เห็นแน่ ใน ไท้น
 เข็มเขม ถ้า ให้ พิจารณา ว่า กล่าว
 ออกไป แล้ว มิใช่ เห็น คัก นั้น มิใช่ ควร
 จะรักทั้ง ควร ให้ ไร้นักพิพากษา พิจารณา
 ไปจงได้จริง อย่านัก อังคณาภินิหาร เมื่อนัก
 ฤทธิมานะ จะ ได้ ปรียไชย แก่ ผู้มี ชัยญา
 เป็น อัน เทียงแท้

อัน ถักขณพยาน นั้นมี ๓ จำพวก
 คือ ว่า กิพ พยานหนึ่ง อังคณาภินิหาร พยานหนึ่ง
 อังคณาภินิหาร พยานหนึ่ง อันว่า กิพ พยาน สืบ คือ
 ว่า พระภิกษุ ทรง ธรรม พยานณาจารย์
 อัน อัย แต่ คือ และ พระภิกษุ ธรรม แต่ ผู้มีชรรดก
 ชัยญาณุกพัน อัน อัย แก่ ธรรม และ ชัยญาณุกพัน
 มิใช่ ชัยญาณุกพัน คำระ วาษ

อังคณาภินิหาร นั้น คือ นาย ทวี พยาน
 ปรียคักตาม พยานระ จำระสมนักการพยาน
 แก่คักคัก ไร้นัก ไท้น เขาเป็นพยาน

๑๓. โอรสพี่ชาย...
 ...
 ...

๑๔. มากรวมทั้งผู้มีบรรดาศักดิ์...
 ...
 ...

๑๕. ...
 ...
 ...

๑๖. ...
 ...
 ...

๑๗. ...
 ...
 ...

๑๘. ...
 ...
 ...

๑๙. ...
 ...
 ...

๒๐. ...
 ...
 ...

๒๑. ...
 ...
 ...

ได้ มา บอกลูก โทษ ไว้แก่ ผู้กล่าว
 ๑๒. อึ่ง ๓ ความ ทั้งสอง อ่าง พยาน ๆ
 ได้ การ ว่ามี ได้ เห็น แก่ จักษ มี ได้ ยืน
 กติ โสทร เป็น แพ้ ผู้ มี คที มา ขอก เล่า
 รัง รุ ทาน ว่า ทิ พ พยาน กที อคร
 พยาน กที อคร พยาน กที ทาน มี คึง ไท
 หัง เขา พยาน สัน เลข

๑๓. อึ่ง ผู้ มี อรรถ คที ทั้ง สอง เป็น
 ความ กณ อ่าง พยาน สม ทิ พ พยาน ขณะ
 แพ้ อคร พยาน อคร พยาน ขณะ แก่
 อคร พยาน อคร พยาน ขณะ แก่
 พยาน ฮา มา ถ้า อ่าง ๓ ทิ พ พยาน อคร
 พยาน อคร พยาน ค้วย กณ ได้ พิ เคารวะ ค
 ล คำ พยาน ทั้ง สอง รุ มี สม แล พิ รุ ทธ ถ้า
 สม อ่าง ผู้ ไท ให้ เขา อ่าง ผู้ นั้น เป็น รัง

๑๔. อึ่ง ทั้ง สอง เป็น ความ กณ อ่าง
 ทนง อ่าง พยาน อ่าง ทนง ก่อ ค้วย กณ
 พิ รุ ทธ ถ้า ฝ่าย อ่าง ผู้ อ่าง ๆ อ่าง พยาน
 กที อ่าง ทิ พ พยาน กที อคร พยาน กที
 พยาน กล่าว สม ผู้ อ่าง นั้น เป็น รัง แล
 ผู้ อ่าง พิ สทธ นั้น ทาน ได้ สัม ไท ๓ ทา
 พยาน รัง ได้ ถ้า สัม มี ได้ พยาน ทาน
 ว่า ส่วน นัน พร่อง อ่า ไท หัง หัง

๑๕. อึ่ง ตั้ง สอง อ่าง พยาน กณ เอง
 อ่าง พยาน มี รือ สม คำ คณ ๆ ว่า จะ รือ ก่อ
 ทนง พยาน ของ กณ อึ่ง พิ สทธ อีก เล่า
 ทนง ว่า อ่า ไท มี พิ สทธ ค้วย พยาน
 ทาน ได้ กณ เขา คที มีน เป็น แพ้ ย หัง ได้
 เป็น อึ่ง ยืน ไท เศษ ไท รัง ถล่าว กณ นี้
 รือ สม แพ้ พยาน

๑๖. อึ่ง ทั้ง สอง เป็น ความ กณ อ่าง
 พยาน ๆ มี ค้วย ๆ กณ ได้ พิ รุ ทธ ผู้

ไท เป็น ทิ พ พยาน เป็น อคร พยาน เป็น อคร
 พยาน แล พิ รุ ทธ เขา ทั้ง สอง เป็น
 ความ กณ นั้น ถ้า พิ รุ ทธ ใช้ ไท ค พยาน
 พิ รุ ทธ ถ้า มี ไท พิ รุ ทธ ได้ เขา เป็น ขณะ
 แก่ ความ

๑๗. อึ่ง อ่าง ประชา รูป ชี ทาน ได้
 สัม กณ พยาน นร วา กณ นั้น

๑๘. อึ่ง อ่าง สัก ชี พยาน มี เท่า อ่าง
 โฉนท ฎีกา ครว สาร กฏ คมา น เขาระ นต
 เดิม ขร แล ขอก คที แก่ ทาน ผู้ มี
 ขรรคาค กที การ รวาง ถ้า เป็น พยาน ฮา มา
 ได้ ไท ม ลาค มึง เป็น พิน น หลวง ไท
 ขรรคาค กที อึ่ง ระ เผลอ ทนง รือ
 ยริ คณ สัน ญก ถ้า โฉนท ฎีกา ครว สาร
 ได้ ๓ ระ ๓ การ เผลอ เขา มา ได้ กณ กณ
 ส่วน นัน ถ้า ไท ย จ้า เลข คที ใจ ใน
 ทนง สัน นั้น ว่า อัก ขร นั้น ขบ ถลาย กณ
 ไท ย อัก ขร ถลาย นั้น ถ้า อัก ขร มี คณ
 กณ ทาน ได้ ย กณ ย ญ ซา ว่า ถลาย

๑๙. อึ่ง ถ้า ไท ย จ้า เลข คที ใจ ว่า
 ทนง สัน ทั้ง สอง นั้น ทวี อัก ขร ลาย มี
 มิ ค้อง กณ ไท อัก ขร กณ ทาน อัก ขร
 ทั้ง สอง นั้น ถ้า ทาน อัก ขร นน กณ
 พอง มีน คณ อากา ศ ราช ญ กณ พิน รุ เอก พิน รุ
 ไท นก คที คที ทาน ญ ไท มี นน ไท มี กณ
 ยาก พิน รุ ลาก ค่าง ทาน อัก ขร นั้น ทั้ง
 กณ ทาน ได้ หัง เขา เช่น ทาน อัก ขร
 อัน เกี้ยว ถ้า ไท ย จ้า เลข ว่า ทนง รือ
 อัก ขร นั้น มี ได้ เขิน กที แล เขิน ได้
 ว่า มี ใช้ ลาย นน กที ให้ ผู้ เขิน นั้น เขิน
 ทนง สัน ไท ไท อัก ขร กณ ทาน

อักษร เกาใหม่ แล้วทำเอง อักษร เกาใหม่ นั้น ต่อจาก ทวง ให้ฟัง

๒๕ อึ่ง ทวงเอง อึ่ง ทวง ครา จำนำ เจ้ากรม แด่ ทวงสำคัญ ให้ กระจายการ ไปผเชิญ ถ้า แด่ ทั้ง สอง คึกใจ ทวง ครา ว่า มี ใช้ เห็น แด่ วง เกอ ทวง ครา นั้น เกลือ กตาศักดิ์ เพี้ยน แด่ ให้ เขา ทวง ครา นั้น มา พิเคราะห์ ถ้า ต้อง กับ ท่าน ได้ ฟัง ถ้า เห็น แด่ วง เกอ คล้าย คลัง วิ ต้อง กับ ท่าน ว่า ขยา ได้ ฟัง ให้ ผู้ พิพากษา แด่ ทวง กษณ เล็ง ๆ อักษร แด่ ทวง ครา โดย ธรรม จะ ได้ ทวง ทิ พัก ษุ

๒๖ อึ่ง สืบ คน กลาง แด่ คน กลาง นั้น ให้ การ มี พยาน อึ่ง เจือ คำ นั้น ต้อง กับ ท่าน ให้ ฟัง เขา คำ คม กลาง นั้น ได้ ถ้า แด่ คำ พยาน นั้น มี ต่อ กับ คำ คม กลาง มี แด่ ทวง ทัง ฎาย มี ให้ ฟัง ฟัง ฎาย คำ มี เราย

๒๗ อึ่ง กุ ความ อ้าง สวรร ธรรม ธรรม แด่ ทวง สืบ บร กษณ ฎาย มี พยาน อึ่ง เจือ กับ ทวง ท่าน ว่า ฟัง ได้

๓๐ อึ่ง ผู้ มี ขรรค คึก กล่าว ทา พิพากษณ์ เมื่อ ลักษณ วิวา ทาน นั้น มี ลักษณ พยาน รู้ เห็น ทวง ครา นั้น นำ กระจายการ ไปผเชิญ โดย ลักษณ แด่ พยาน หลาย คน ให้ การ ข้อ ไข ความ มี ต้อง กับ ท่าน ว่า ลักษณ อึ่ง เจือ พยาน กล่าว มี ต้อง กับ ขยา ได้ ฟัง ฟัง เดี ลักษณ อึ่ง เจือ พยาน กล่าว คำ ต้อง กับ ท่าน ให้ ฟัง เขา เช่น พยาน ไ้ ขา บร ฎาย โทษ ไว้ แด่ ผู้ กล่าว

๓๑ อึ่ง โทษ จำเลย นำ กระจายการ ไป ผเชิญ พยาน แด่ ผู้ ความ ผู้ อ้าง นั้น

นได้ นำ ไป ถึง สถาน ที่ อยู่ แห่ง พยาน ผู้ นั้น ไป ถึง กลาง ทวง แด่ ฎาย คึก มา เล่า ใช้ ทวง ให้ กระจายการ กต เขา คึก ความ ผู้ อ้าง นั้น เป็น แพ้ แก่ คึก

๓๔ ทัง สอง นำ กระจายการ ไป ผเชิญ พยาน แด่ มี ผู้ อ้าง ก็ คึก ผู้ มี ได้ อ้าง ก็ คึก มี ไป สู่ ทา เรเว ทา ฎาย พยาน แด่ มี น ชัก ส้อม พยาน จับ ได้ เป่า สัตย ให้ กต เขา คึก มี นั้น เป็น แพ้ ถ้า จับ มี ได้ ข้าง ทวง มี คำ พยาน ๆ หาก รับ คำ ขยา ให้ บร คึก บร ฎาย กต เขา คึก มี เป็น แพ้ กต ท่าน ให้ พิพากษา แด่ ฎาย อึ่ง เจือ

๓๕ อึ่ง ทัง สอง นำ กระจายการ ไป ผเชิญ พยาน มี ผู้ อ้าง ก็ คึก ผู้ มี ได้ อ้าง ก็ คึก มี ไม่ ลำ ทัย ชูร คำ รวม พยาน เมื่อ ลักษณ กระจายการ ผเชิญ อยู่ นั้น ให้ เห็น แด่ จับ ได้ อึ่ง เจือ สอ ฎาย ให้ กต เขา คึก มี เป็น แพ้ แก่ ลักษณ

๓๖ มา ทวง ทัง ผู้ อ้าง พยาน นั้น มี เห็น กต ฎาย ความ จะ แพ้ แก่ ท่าน แด่ มี น กต ชอก คก คำ รวม ลักษณ พยาน เมื่อ กระจายการ ไป ผเชิญ นั้น มี ว่า ต่อ หน้า กระจายการ ว่า ถ้า มี รับ สม อึ่ง ฎาย ฎาย จะ ให้ ต้อง รับ ราช ขา ทว ฎาย จะ ทา ความ พยาน ให้ ต้อง มี รับ ใหม่ ท่าน ว่า มี น กต ชอก พยาน มี เราย นั้น ถ้า พยาน รับ สม อ้าง มี น เจือ ก็ คึก ท่าน ว่า มี น เราย ให้ เขา ลักษณ มี เป็น แพ้

๓๗ อึ่ง นำ กระจายการ ไป ผเชิญ พยาน ทัว คำ โทษ ชูร แด่ มี ผู้ อ้าง ก็ คึก ผู้ มี ได้ อ้าง ก็ คึก แด่ มี น เราย นำ ข้อ เนื้อ ความ ให้ พยาน ฟัง กต อึ่ง เจือ แด่ คำ พยาน

มิให้รับ ต่อหน้าสภากระทรวงการพิจารณา
เป็นสักขี ให้ยกเอาคดีนั้น เป็น แพ้

๓๙. หนึ่งในทั้งสอง อ่าง พยาน นำ กระทรวง
การไปลงเงื่อนไขโดย อ่าง แลพยานมีรับ
แต่สักขี ท่านว่าอาวชปากมันเอง มัน
จนแก่พยาน ให้ยกเอาคดีนั้น เป็น แพ้
มันจะกล่าวถึง ดูอย่าให้ฟัง ฟัง

๔๐. หนึ่งในทั้งสอง อ่าง พยาน แลกระทรวง
การจดหมายเอาชื่อ พยาน แลมันจะนำ
กระทรวงการไปลงเงื่อนไขโดย อ่าง แลมันผู้
อภัยมิให้ลงเงื่อนไขโดย อ่าง มัน อ่าง พยาน
อื่นเล่าใช้ ท่านให้ยกเอาคดีนั้น เป็น แพ้
เหตุชีวิต อธิ์เกี่ยว กล่าวถ้อยเป็น สอง

๔๑. หนึ่งในทั้งสอง อ่าง พยาน คน เกี่ยว
ร่วมกัน ถ้าสม อ่างข้าง ผู้ใด ผู้หนึ่ง
ชนะแก่ คดี ถ้าแลข้าง ผู้ใด คดี ใจ คำ
พยาน ร่วมกัน กี่ ก็ และ นำ เหตุความ
สอน พยาน ร่วมกัน กี่ ก็ แล ชื่ รุ สำทับ
พยาน ร่วมกัน กี่ ก็ เมื่อ ลักษณะ กระทรวง
ลงเงื่อนไขอยู่ นั้น ให้ยกเอาคดี เป็น แพ้
แก่ ผู้มิได้ ใจ และ และ นำ สอน พยาน
แลมิได้ ชื่ รุ สำทับ พยาน

๔๒. หนึ่งใน อัญญัตริ พยาน นั้น คือ ความ
อ่าง พยาน นำ กระทรวง การ ไปลงเงื่อนไข
บ้านเรือน พยาน ยังมี พย พยาน แต่ได้
ปรากฏ ชื่อ บ้าน แล เรือน พยาน แล ภาย
หลัง ความ กลับ นำ กระทรวง การ ไปลงเงื่อนไข
พยาน ณ เรือน อื่น กระทรวง การ หา พยาน
ออกมาสถานที่ ควร แลว่าตาม พยาน ๆ
ว่าชื่อ อื่น มิได้ ต้อง ชื่อ ปรากฏ เมื่อไปหา
ครั้ง ก่อนใช้ ก็ ให้ยกเอา คดี นั้น เป็น แพ้

๔๔. หนึ่งในผู้ มี บรรดาคดี จะ คดี ใจ คำ
พยาน เมื่อ ลักษณะ กระทรวง การ ไปลงเงื่อนไข
นั้น จึง ให้ กระทรวง การ เขียน เอา คำ คำ
นั้น ตาม พยาน ถ้า พยาน แก่ ควร ให้ แก่
เมื่อ ลักษณะ กระทรวง การ ตาม นั้น ตาม ผู้
มีบรรดาคดี คดี ใจ คำ นั้น แล ให้ พยาน
แก่ คำ โดยที่ อื่น จึง ถ้า พยาน แก่ คำ
ให้ การ มี จึง เข้า ด้วย ฝ่าย ข้าง นั้น
ท่าน ว่า พยาน อาษา ท่าน มิให้ ฟัง ฟัง

๔๕. หนึ่งใน พยาน แห่ง โจทก์ จำเลย ทั้งสอง
ข้าง แล สม ถ้อย คำ แห่ง โจทก์ จำเลย
ทั้งสอง ให้ กระทรวง การ พิจารณา ถ้อย คำ
พยาน ทั้ง สอง ข้าง นั้น แล ถ้อย คำ พยาน
ได้ สม หลาย กระทรวง ไร จึง ให้ เอา คำ
พยาน ประกอบ ด้วย คุณ วุฒิ จึง ควร ฟัง
หนึ่งใน พยาน นั้น กล่าว มิ ต้อง ด้วย
ผล คดี ใช้ อย่า ให้ เอา เป็น พยาน ถ้า
ถ้อย คำ พยาน กล่าว ต้อง ผล คดี ใช้ จึง
ให้ ฟัง เอา เป็น พยาน ได้

๔๖. หนึ่งในทั้งสอง เป็น ส่วนวน ด้วยกัน
อยู่ใน กระทรวง การ แล อ่าง พยาน ใน
ส่วนวน สภา กระทรวง การ ได้ สืบ พยาน โดย
ส่วนวน แลว่า กี่ ก็ ยังมี ได้ นำ กระทรวง การ
ไปลงเงื่อนไขโดย อ่าง กี่ ก็ ฝ่าย ผู้ มี บรรด
คดี มิ ถ้อย คำ ทั้ง ดึง คดี ส่วนวน อ่าง
ให้ สืบ สักขี พยาน นอก ส่วนวน ท่าน มิ ให้
บังคับ บัญชา ตาม พยาน นอก ส่วนวน นั้น
ก่อน ท่าน ให้ บังคับ บัญชา สืบ สภา
กระทรวง การ ซึ่ง ได้ เห็น แก่ กิจ มิ ยิน
ต่อ โสทร แล บัง ทัก จดหมาย ไว้ ท่าน ฟัง
ให้ ฟัง คำ สภา กระทรวง การ เป็น เกิด ขาด

ถ้าพยานนอกสำนวนสาขาดตัวแล้ว ให้
การต้องคำถ้อยสุภาวเคราะห์ ท่านจึง
ให้ฟัง ถ้าลักษณะอันเกี่ยวดล่าว มีคั่ง
กัน ท่านมิให้ฟัง

๕๓. อนึ่งพยานให้การ ผิดประเด็น
เหลือประเด็น ท่านมิให้ฟังเอาเป็น
พยาน ถ้าพยานให้การ ต้อง ประเด็น
ขาดประเด็น ฟังไว้ ถ้าพยานให้การ
ใจความสม ผลความไม่สม ให้คัดเอา
ว่าสม ถ้าผลความสมใจ ความไม่สม
ให้คัดเอาว่า ไม่สม

๕๔. อนึ่งโจทก์จำเลย รั้งกันใน
สำนวนฟังไว้ ข้างพยานสืบคนรั้งสม
อ้างมีเท่าโจทก์จำเลยรั้งกันในสำนวน

๕๕. อนึ่งโจทก์จำเลย หลายคนมิได้
รั้งแก่ต่างกัน ตามคนละสำนวน ขอบ
สารภาพก็ ๕ และจำเลยผู้ซึ่งตามภายหลัง
นั้นมิรั้ง โจทก์อ้างคำรั้งซึ่งตาม
ในสำนวน และยอมไว้แต่ก่อนนั้นก็
โจทก์จำเลยมิรั้งกัน อ้างคำรั้งใน
สำนวนก็ ๕ ท่านว่า ฟังเอามิได้ ให้ฟัง
เอาคำสักขีพยาน ถ้าแลที่ ตั้งซึ่ง เป็น
รากแก้ว แห่งโจทก์จำเลยนั้น

๕๖. อนึ่งถ้าโจทก์จำเลยก็ ๕ ทั้ง
สอง เป็นสำนวนอยู่ด้วยกัน ในตระลาการ
แลฝ่ายข้างหนึ่งให้ทรัพย์สินเงินทอง ไป
ขนขนพยาน มิให้รั้งก็ ๕ ให้รั้งก็ ๕
ให้พยานหลบเสีย มิให้พบก็ ๕ จับไว้
พิจารณา เป็น สัตย์ว่า มีขนขนพยาน
จริงใช้ ท่านว่ามิให้รั้ง ถ้าจับผู้ขน
ขนไว้ มีว่ามีใช้ฝ่าย พวกข้างหนึ่ง

ๆ ทำกล ขยายใช้ให้ขนขนพยาน ถ้า
เป็นสัตย์จริงใช้ ให้คัดเอาคดีผู้ทำกล
ขยายนั้น เป็นแพ

๕๗. อนึ่งผู้มีอรรถคดีต้องพิพาท อยู่
ในตระลาการ แลฝ่ายข้างหนึ่ง
จับได้ว่า ฝ่ายข้างหนึ่งใช้ชักคนไปชัก
ซ้อมขนขนพยาน แลมาว่าแก่สุภา
วเคราะห์ ท่านว่า ฟัง ฟัง เอา คำชัก
คนนั้นก่อน เพราะว่า ชักนอกเจ้า มิ
ควรที่จะ ฟัง ถ้าพิจารณา เป็น สัตย์
กล่าวมานั้นจริงใช้ ให้เอาคดีมีผู้
ใช้ทำกล ขยายนี้ เป็น แพแก่สำนวน

๕๘. มาตราหนึ่ง ทั้งสอง นำตระลา
การไปเฉลยโดยอ้าง แลญาติพี่น้อง
พ้องพันธ์ เขาทั้งสองฝ่ายไปด้วย เมื่อ
เฉลยพยานอยู่นั้น แลเขามีอรรถคดี มิ
ได้ว่ากล่าวใช้สอย พวกพันธ์เขา แล
พวกพันธ์ พี่น้องเขา หากไปณเรือน
พยาน แลมันไปพูดจาแนะนำ สอนพยาน
ก็ ๕ เมื่อลักษณะตระลาการ เฉลยอยู่
นั้น ให้ตระลาการพิจารณา แต่ที่อื่น
จริง แลสืบตามพยานจงถ่องแท้ ว่า
เมื่อพวกพันธ์ มันมาพูดจา ด้วยพยาน
นั้น เป็นข้อ เนื้อความสิ่งอันใด ถ้า
แลพยานให้การว่า มันพวกพันธ์ มาขน
ขนให้ทรัพย์สินเงินทอง ประการใด ๆ ให้
รั้งก็ ๕ มิให้รั้งก็ ๕ แลพิจารณา เป็น
สัตย์ว่า พวกพันธ์ มันผู้มีอรรถคดี มา
ชักซ้อมขนขนจริงใช้ ท่านได้เอา
ตัวผู้มาชักซ้อมพยานนั้น ประโยชน์
ตามรูปความโจทก์หา เป็นพินัย หลวง

แลซึ่งคดีมีน เปน ล่ามว ก็ยกขึ้น ให้
ตระลาการ เร่งพิจารณาตาม ล่ามว
เหตุใดจึงกล่าวดังนี้ เหตุว่า มี ผู้มี
คดีมิได้ ว่า กล่าวใช้ สอช พวก พิษ
มันหาไป ชัก ซ้อม พยาน เอง

๕๔ ข้อเท็จจริง จำเลย ล่ามว ให้การ
นักพิพาท โดย ล่ามว ทานให้ บังคับ
บัญชาเอา คำ พยาน แท้ที่ อธิจริง

๕๕ ข้อเท็จจริง จำเลย ล่ามว ให้
การ นักพิพาทนักกันโดย ล่ามว ว่า
มี สักชี พยาน ให้ บังคับบัญชา สักชี พยาน
ซึ่ง มีน นัก พิพาท แล ล่ามว ถ้าบล คำ
พยาน นี้ กล่าว ต้อง ใน ล่ามว ทานให้
บังคับบัญชา โดย คำ สักชี พยาน

๕๖ มาตราหนึ่ง พิพาทนักกันด้วยที่
แดนไร้นาละทานข้าง เรือท สวม ขวน
ยาง บ่าวไพร่ สรรพความ ย่าง เหลาพระ
คำราชาประทอนกิติ อธิ ว่า มี ชื่อใน
ทาง ว่าว กิติ แล แหง คำบลข้าง คำบลนา
คำบลสวน คำบลไร ว่า มี ชื่อใน
สาร กรม ขรรณ กิติ ว่า มี ผู้รู้ เห็น ได้
ยินได้ ฟัง แล เมื่อดู สวม สม อ่าง ฟ่าน
ว่า ให้ เขา ผู้ นี้ เช่น พระ พระ สวม ถ้า
นำไป มี สม อ่าง ไซ ให้ เขา ผู้ อ่าง นี้
จน แก่ คำ เอง พิพาท เขา เปน แพ้ แก่ ความ

๕๗ มาตราหนึ่ง ผู้มีคดี อยู่ในตระ
ลาการ ฝ่าย ข้างหนึ่ง ว่า ผู้หนึ่ง ตระลา
การ เจริญ ไป ชัก ซ้อม พยาน ถ้า จึง มิได้
อย่า ให้ พิพาท คำ มน เอง ให้ เร่ง ว่า
จำวน เก็บ ล้าย ไป ถ้า ข้าง ผู้ ตระลา
การ เจริญ มี ว่า เปน คำ ถรรพ์ ต่อ คน

สุภาตระลาการ ว่า มีน ไป ชัก ซ้อม อย่า
เพื่อให้ ฟัง คำ มน ก่อน ให้ สัก พยาน
ซึ่ง มี ทั้ง สอง ข้าง ว่า พยาน สายาล ได้
การ ว่า ฝ่าย ข้างหนึ่ง ไป ชัก ซ้อม พยาน
เปน สักชี ให้ กติ เอา คดี มีน เปน
แพ ถ้า พยาน ให้ การ ว่า มิได้ มา ชัก
ซ้อม ขน ขาน ไว้ ให้ ยก แต่ คำ พยาน เสีย
ให้ นำ เจริญ ตาม อ่าง

๕๘ มาตราหนึ่ง ทั้ง สอง นำ ตระลา
การ ไป เจริญ พยาน แล ฝ่าย ข้างหนึ่ง มิได้
ข้าง กิติ คำ พยาน แล และมี ว่า พยาน
คน นี้ ต้อง ซ้อม มี อ่าง กติ ตระลาการ
เจริญ ตาม อ่าง แล ฝ่าย ข้างหนึ่ง กลับ กิติ
ใจ คำ พยาน อีก เล่า มี ทั้ง สอง ถ้อย
ที่ ถ้อย คำ พยาน ร่วม กัน มี ความ มี กิติ
กิติ ถ้อย คำ พยาน ร่วม กัน มี ความ มี กิติ
พยาน ร่วม กัน สม อ่าง ผู้ใด เปน ที่ ฟัง ได้

๕๙ มาตราหนึ่ง ตระลาการ จะ ให้
โทษ จำเลย นำ ไป สัก พยาน โดย อ่าง
โทษ จำเลย ไม่ นำ ไป สัก ให้ ทน สัก สม
อ่าง สม คำน ฟัง ได้ ถ้า พิพาท ล่ามว
มิได้ เห็น ความ ให้ ผู้ พิพาท เล็ง ค
คำ พยาน ซ้อม กิติ ได้ เห็น ความ ให้
สัก สักชี พยาน ซึ่ง ให้ ทน สัก สม อ่าง
สม คำน ไว้ นี้ เขา ความ จริง ง ได้

๖๐ มาตราหนึ่ง วิพาทนักกัน ใน สภา
แห่ง มี กิติ วิพาทนักกัน ใน สภา สม อ่าง
กิติ ทาส สักชี พยาน มิได้ ให้ พิพาท
คดี กิติ ง กิติ ถ้วน ถ้า จึง แล แล้ว ทาน
ให้ เขา ยก เข็ย สักชี นี้ เปน พยาน

๖๑ มาตราหนึ่ง โทษ จำเลย ข้าง

พยาน ๆ ต้อง คำนึง ต้อง ตั้ง ให้ เล็งดู ถ้า
 เป็น พล ความ ให้ ยก เสีย ถ้า ใจ ความ
 เป็น ฮา วุช ความ ให้ ผู้ เป็น เสนา ยศ ฟัง คำน
 ทา ราก แก้ว ซึ่ง จะ ฆ่า ความ นั้น ได้ โดย
 ยติกรรม

ลักษณะ กระลาการ

* มาตรา ๓๓๓. ถ้า วิวาท กัน ใน ที่

ระ โทฐาน ก็ ที่ ใน ทู่ง ใน ย่า ก็ ที่ อสั ก
 ขิภา ทา พยาน บมี ได้ ฉิระ ฉิระ ซึ่ง จะ
 เป็น อุบาย ทำ ตน เอง มี ใ้ หาก จะ เป็น
 พยาน แก่ บุท ุค ล ผู้ นั้น แล

ประ ภาศ มา วัน ที่ ๒๒ มก ภาคม

รัตน โกสินทร ศั ก์ ๑๑๓ เป็น วัน ที่ ๒๒๒
 ใน รัชกาล รัช ทุ บนี้



ตา ตระราชหมาย เลข ๑

ว่า ด้วย กฎหมาย แล พระราชบัญญัติ ซึ่ง ให้ ยก เลิก เสีย

| ศักราช เกือบ ปี ซึ่ง ตระพระราชบัญญัติ | ชื่อ กฎหมาย พระราชบัญญัติ ประกาศ | ยก เลิก ทั้งหมด ๆ แต่ ส่วน หนึ่ง | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|---|---|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|--|
| ฉะวณ ๑ เกือบ ๔ ชน ๘ คำ บั มเมียบ ไท คัก จุลศักราช ๑๒๓๒ | พระราชบัญญัติ เรื่อง พยาน ใน ราชกิจจานุเบกษา บั ขอ คัก ศักราช ๑๒๓๖ หน้า ๑๘๐ | ยก เลิก ทั้งหมด ๗ มาตรา | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| ฉะวณ ๕ เกือบ ๑๑ ชน ๔ คำ บั มลุน พคัก จุ ศักราช ๑๒๓๘ | พระราชบัญญัติ ลักษณะ พยาน ใน ราชกิจจานุเบกษา บั มลุน พคัก ศักราช ๑๒๓๘ หน้า ๒๓๘ | ยก เลิก ทั้งหมด ๑๑ มาตรา | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| ฉะวณ ๑ เกือบ ๗ แรม ๑๑ คำ บั ชาน มหา ศักราช ๑๘๘๔ | กฎหมาย ลักษณะ พยาน ซึ่ง ประทับ ตรา ๓ ดวง แล กฎหมาย พิมพ์ เล่ม ๑ แต่ หน้า ๔๑๒ ถึง หน้า ๔๒๘ | ยก เลิก เป็น ส่วน <table style="display: inline-table; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding: 2px;">๑๐</td> <td style="padding: 2px;">๒๘</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding: 2px;">๑๕</td> <td style="padding: 2px;">๒๘</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding: 2px;">๒๐</td> <td style="padding: 2px;">๓๑</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding: 2px;">๒๑</td> <td style="padding: 2px;">๓๓</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding: 2px;">๓๘</td> <td style="padding: 2px;">๕๖</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding: 2px;">๔๓</td> <td style="padding: 2px;">๕๗</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding: 2px;">๕๐</td> <td style="padding: 2px;">๖๐</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding: 2px;">๕๑</td> <td style="padding: 2px;">๖๒</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding: 2px;">๕๓</td> <td style="padding: 2px;"></td> </tr> </table> <p style="text-align: center;">รวม ๑๗ มาตรา</p> | ๑๐ | ๒๘ | ๑๕ | ๒๘ | ๒๐ | ๓๑ | ๒๑ | ๓๓ | ๓๘ | ๕๖ | ๔๓ | ๕๗ | ๕๐ | ๖๐ | ๕๑ | ๖๒ | ๕๓ | |
| ๑๐ | ๒๘ | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| ๑๕ | ๒๘ | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| ๒๐ | ๓๑ | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| ๒๑ | ๓๓ | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| ๓๘ | ๕๖ | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| ๔๓ | ๕๗ | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| ๕๐ | ๖๐ | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| ๕๑ | ๖๒ | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| ๕๓ | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| ฉะวณ ๓ เกือบ ๑๑ แรม ๑๑ คำ บั ชาน อจุ คัก จุลศักราช ๑๐๔๘ | กฎหมาย กฎ สามสิบหก ข้อ ซึ่ง ประทับ ตรา ๓ ดวง แล กฎหมาย พิมพ์ เล่ม ๒ | ยก เลิก กฎ ที่ ๑๑ บท กำหนด สิบ พยาน หน้า ๔๘ | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| ฉะวณ ๖ เกือบ ๕ ชน ๖ คำ บั มเสง นพคัก จุลศักราช ๑๐๘๘ ฉะวณ ๖ เกือบ ๘ ชน ๘ คำ บั มลุน เชนจคัก จุลศักราช ๑๐๘๕ | กฎหมาย พระราชกำหนด เก่า ซึ่ง ประทับ ตรา ๓ ดวง แล กฎหมาย พิมพ์ เล่ม ๒ | ยก เลิก กฎ ที่ ๒๗ ว่า ด้วย พยาน ไม่ รัย ค้ำหน้า ๓๓๑ กฎ ๔๑ ว่า ด้วย ตาม พยาน หน้า ๓๖๗ | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| ฉะวณ ๖ เกือบ ๑๑ ชน ๓ คำ บั มเอง คคัก จุลศักราช ๑๐๔๖ | กฎหมาย พระราชกำหนด ใหม่ ซึ่ง ประทับ ตรา ๓ ดวง แล กฎหมาย พิมพ์ เล่ม ๒ | ยก เลิก กฎ ๓ ว่า ด้วย โทษ พยาน หน้า ๔๑๖ | | | | | | | | | | | | | | | | | | |

ทาตาราง หมายเลข ๒

ว่าด้วย กฎหมาย แล พระราชบัญญัติ ซึ่ง คง ใช้ ต่อ ไป

| ศักราช ปี เดือน วัน ซึ่ง ทรง พระราชบัญญัติ | ชื่อ กฎหมาย พระราชบัญญัติ ประกาศ | ชื่อ มาตรา ซึ่ง ให้ คง ใช้ เป็น กฎหมาย ต่อ ไป | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|
| <p>ณ วัน ๗ เดือน ๖ ชน ๑ คำ ปี รก มหา ศักราช ๑๙๒๖</p> | <p>กฎหมาย ลักษณะ รับฟ้อง มท คค พยาน</p> | <p>คง ใช้ ทั้งสิ้น ๘ มาตรา</p> | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| <p>ณ วัน ๑ เดือน ๓ แรม ๑๑ คำ ปี ชาน มหา ศักราช ๑๙๓๔</p> | <p>กฎหมาย ลักษณะ พยาน ซึ่ง ประทียตรา แล กฎหมาย พิมพ์ เล่ม ๑ หน้า ๔๑๒ ถึง หน้า ๔๒๘</p> | <p>คง ใช้ อยู่ ๕๐ มาตรา คือ มาตรา</p> <table border="0" style="margin-left: 20px;"> <tr><td>๕</td><td>๖</td><td>๗</td><td>๘</td><td>๙</td><td>๑๐</td><td>๑๑</td><td>๑๒</td><td>๑๓</td><td>๑๔</td><td>๑๕</td><td>๑๖</td><td>๑๗</td><td>๑๘</td><td>๑๙</td><td>๒๐</td><td>๒๑</td><td>๒๒</td><td>๒๓</td><td>๒๔</td><td>๒๕</td><td>๒๖</td><td>๒๗</td><td>๒๘</td><td>๒๙</td><td>๓๐</td><td>๓๑</td><td>๓๒</td><td>๓๓</td><td>๓๔</td><td>๓๕</td><td>๓๖</td><td>๓๗</td><td>๓๘</td><td>๓๙</td><td>๔๐</td></tr> </table> | ๕ | ๖ | ๗ | ๘ | ๙ | ๑๐ | ๑๑ | ๑๒ | ๑๓ | ๑๔ | ๑๕ | ๑๖ | ๑๗ | ๑๘ | ๑๙ | ๒๐ | ๒๑ | ๒๒ | ๒๓ | ๒๔ | ๒๕ | ๒๖ | ๒๗ | ๒๘ | ๒๙ | ๓๐ | ๓๑ | ๓๒ | ๓๓ | ๓๔ | ๓๕ | ๓๖ | ๓๗ | ๓๘ | ๓๙ | ๔๐ |
| ๕ | ๖ | ๗ | ๘ | ๙ | ๑๐ | ๑๑ | ๑๒ | ๑๓ | ๑๔ | ๑๕ | ๑๖ | ๑๗ | ๑๘ | ๑๙ | ๒๐ | ๒๑ | ๒๒ | ๒๓ | ๒๔ | ๒๕ | ๒๖ | ๒๗ | ๒๘ | ๒๙ | ๓๐ | ๓๑ | ๓๒ | ๓๓ | ๓๔ | ๓๕ | ๓๖ | ๓๗ | ๓๘ | ๓๙ | ๔๐ | | | |
| <p>ณ วัน เดือน ๓ แรม ๑ คำ ปี รก มหา ศักราช ๑๙๐๐</p> | <p>ลักษณะ ธรรมนูญ ซึ่ง ประทียตรา แล กฎหมาย พิมพ์ เล่ม ๑ หน้า ๔๕๓ ว่าด้วย นิติวิธี</p> | <p>มาตรา ๕</p> | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |

ตา ตระวาง หมายเลข ๓

ว่าด้วย อัตรา พิทักษ์ ค่า ขรรณเนียม พยาน

จำพวก ที่ หมายถึง เรียก มา สืบ ที่ ศาล ตาม มาตรา ๑๘

| คุณา รูป ของ พยาน ซึ่ง ควร ใ้ รับ เงิน ค่า ข้วย การ ต่าง ๆ ภาิ | ควร ใ้ เงิน ค่า ข้วย การ | |
|--|--------------------------|---------------|
| | วัน | หนึ่ง |
| | ไม่เกินกว่า | ไม่ น้อย กว่า |
| ถ้า มา เข็ก ความ ใน ศาล จึง ควร ใ้ เงิน ค่า ข้วย การ | บาท | บาท |
| พระ บรมวงษา เวยะ สุ ไคญ ผู้ น้อย | ๖๐ | ๕ |
| ข้า ราช การ ผู้ ไคญ ผู้ น้อย ซึ่ง มี สัญญา ยัศ | ๕๐ | ๕ |
| ข้า ราช การ ซึ่ง ไม่มี สัญญา ยัศ | ๑๐ | ๕ |
| พ่อค้า นาย ห้าง | ๓๐ | ๕ |
| ครู อากา รย สอน ศิลปสาทร วิทยา ทั้ง ยอง | ๒๐ | ๕ |
| พวก แพทย์ หมอ ยา ฉา หมอ รักษา โรค ต่าง ๆ | ๒๐ | ๕ |
| พ่อ เรือน | ๑๐ | ๒๐ |
| ไพร่ รอย | ๕ | ๑ |
| ทวน | ๒ | ๑ |
| พนักงาน ล่าม ภาษา ต่าง ประเทศ | ๓๐ | ๕ |
| ค่า หมายถึง เรียก พยาน มา เข็ก ความ ใน ศาล | | บาท |
| นโย ดะ | | ๑ |

ถ้า สืบ พยาน โดย เกิด ฌเชิญ สืบ ภาิ ส่ง ประเด็น ไป สืบ ใ้ เรียก ค่า ขรรณเนียม ตาม พระราช บัญญัติ ทั้ง กระทบ รบ ขัติ ขรรณ รัตนโกสินทร์ คัถิ ๑๑๑ ตาม มาตรา ๓

บอก แก็

หน้า ๕๐๘ แดง หน้า ยัน ทัก ๑ ถึง ยัน ทัก ๓
 หน้า ๕๐๙ นี้ ถ้า คน นั ก จง ใ้ -
 ถ้า ผู้ ไคย ชั น ไม่ เา หนึ่ง สือ มา ศาล
 ก็ ใ้ ลง โทษ ตาม มาตรา ๕๘
 - ถ้า แล ฤค ฤจ ใ้ พนั กงาน เา ว่า มา นั
 หน้า ๕๑๐ แดง หน้า แก็ เชน ทัง นี้ ยอม
 ใ้ ปลูก มา ทัก สิน เา ใน มาตรา ๒๖ นี้ -

ศาล จ. ต้อง ทัก สิน ที่ เ็ยว

ฤจ ใ้ ใ้ ก่อน ก็ ใ้

สุก แล ไร แต่ จะ เ็ย สมควร

- ถ้า ศาล เ็ย ว่า ยัง ไม่ จำ เ็น เา ต่าง
 เส็ย ค่า ขรรณเนียม ถ้า ศาล เ็ย ควร จะ ทัก
 สิน เา ใ้ ศาล ทัก สิน นี้ จง เ็ย

หน้า ๕๑๓ แดง หน้า ยัน ทัก ๕ คำ ว่า

พิสุท ์ ล้อ แก็ เ็น พิสุท ์ ท่อ